

KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA

Nr. 2. IV aastakäik

TEATAJA

15. jaanuaril 1929.

Ilmub kaks korda kuus.

Tellimishind:		Toimetus:	Kuulutuste hinnad:	
Aastas . . .	kr. 2.50	Kaubandus-tööstuskoda, Tallinn, Lai t. 45	1/1 lhk. . .	kr. 40.00
Poolaastas . .	" 1.50	Kõnetraat 17-77, toimetaja kodus 1-35	1/2 " . . .	" 22.00
Välismaale . .	" 5.00	Toimetaja kõnetunnid: igal äripäeval	1/4 " . . .	" 12.00
Poolaastas . .	" 3.00	12—2 p. l.	Kaanekülgedel—kokkuleppel	

SISU: Majanduslikud perspektiivid. Kaubandus-tööstuskoda osakondade ülesanded ja tähtsus. Uus mõtlemine reklaamis. Põllumajanduslike masinate ja põllutööriistade katsejaama seaduse eelnõu. Tollian etnikkude ületunnid ja ka mandeerimisrahad. Väärnõrte meie detailkaubanduse alal. Eesti kaubalaevastiku arenemine 1928. a. Erapankade koondumine areneb. Kaubandus-tööstuskoda teateid. Tallinna sadama kombed. Erinõupidamine K.t.-kojas Tallinna sadama tuleviku plaani asjus. Majanduslike teateid kodu- ja välismaalt. Uusi seadusi ja määrusi. Tolliteateid Turgude ülevaade. Välisborsid. Kaubahindu. Tallinna börsi kursisedel.

Majanduslikud perspektiivid.

Laenuid ja kaubabilanss. — Väljavaated 1929. a. — Krediidiinflatsioon. — Kriisi hädaoht.

H. v. Schulmann.

Nagu asjaolud praegu seisavad, ei saa paraku salata, et majanduselus on tunda kriisi lõhna. Kuigi pühade-eelne äritegevus ei toonud otseselt pettumusi, ei täitunud ometi lootused suuremate läbimüükide peale kui oli eelmisel aastal. Need lootused näisid läinud aasta esimesel poolel olevat õigustatud, kuna seisukord rahaturul oli küllalt hea, et võis juba olla juttu raha küllusest pankades. Sügisel, kui selgus, et ei tule arvestada rahuldava lõikusega, pidid juba kainemad vaatlejad tunnustama, et optimismiks majanduslike väljavaadete kohta lähemas tulevikus ei ole põhjust. Nagu võis oodata, näitas põllumajandussaaduste eksport oktoobris tagasihoidlikult, kuna teisest küljest teravilja sissevedu tundub tõsiselt. Ühteaegu muutus aga eriti elavaks kõige mitmesugusemate kaupade sissevedu, mis juba ka läinud aasta esimesel poolel ei olnud napp. Elav raha juurevool pankades läinud aasta esimesel poolel, mida tuleb seletada

osalt küll hoiusummade rändamisega Eesti Pankast erapankadesse ja osalt uuesti avatud Pika-laenupanka tegevusega, tõi tunduvalt kergendust krediidioludesse, millele mõjus kaasa ka 1. juulil erapankades ettevõtetud protsendimäärade alandamine. Reorganiseeritud Eesti Panga tegev seisukord võimaldas tal anda pankadele kaugemaleulatavat rediskontokrediiti, nii et viimaste operatsioonid võisid tunduvalt suurened. Hoiussummad aktsiapankades tõusid 1928. a. 1. jaan. 1. oktoobrini 55,44 milj. kroonilt 70,03 milj. kroonile, s. t. 26% võrra, kuna aasta varem need tõusid sama aja jooksul 45,84 milj. pealt 50,94 milj. kroonile, s. o. ainult 11% võrra. Pankade kodumaiste kreditoride (kreditorid, sisemaa rediskont, kohustused sisemaa korresp.) summa tõusis 5,90 milj. pealt 7,41 miljonile kroonile, kuna see eelmisel aastal 6,83 milj. pealt 5,74 miljoni krooni peale oli tagasi läinud.

Nendest summadest selgub, et majandus on

tunduvalt rohkem vajanud pankadelt krediiti kui eelmisel aastal. Iseenesest pole see milgi moel haiglane nähe, tuleb vaid küsida, kas käesolevas olukorras majanduse suuremal määral krediitidega varustamine ajal, mil see võitleb suurte raskustega, omades vaid väheseid omakapitale, on otstarbekohane. Oktoobri- ja novembrikuu kaubabilansid näitasid kokku sisseveo ülekaalu 4,88 milj. kr., — samal ajal näitavad Eesti Panga deviiside tagavarad vähenemist 2,9 miljoni krooni võrra. Detsembris on samuti Eesti Panga valuutafondi summa vähenenud, nii et ka detsembris tuleb arvestada passiivse kaubabilansiga. Eesti Panga seisukord peale reorganiseerimist ja välislaenu realiseerimist on, nagu juba öeldud, kindel küllalt, et hoida meie raha kõikumiste eest, kuna ta omab, samuti ka riigikassa, küllaldase välisvaluuta fondi kattevarade näol, ometi ei tohiks olla liigne aegsasti võtta tarvitusele abinõusid, et hoida ära võimalikke raskusi.

Ei tarvitse olla pessimist, et soovitada segusuguste abinõude tarvitamist, sest objektiivselt seisukorda hinnates ei saa ennustada küllalt soodsat majanduslikku olukorda 1929. a. esimesel poolel. Ja tõepoolest, kui vaadelda tekkinud seisukorda kaubabilansi seisukohalt, siis selgub lähemate kuude kohta mõtlema panev pilt. Põllumajandussaaduste eksport läinud aasta viimastel kuudel näitas, vastandina eelmisele aastale, tagasiminekut, mis seletatav osalt (või ja kartul) napi lõikuse, osalt (lihaeksport) aga tuulude raskustega. Võib vaevalt uskuda, et asjaolud ses suhtes lähematel kuudel muutuksid, ja paremal juhul tuleb arvestada seega, et väljavedu esimesel poolaastal suudetakse hoida vähemalt sellel kõrgusel, millel see oli eelmise aasta sama aja jooksul.

Meie tähtsaid eksportartikleid on lina. Lina saagi, samuti selle kvaliteedi kohta on arvamised mitmesugused. Isegi sel juhtumil, kui lina rohkus ja väärtus võrduksid eelmise aasta omale, on linaäridelt oodata vähemat nõudmist kui eelmisel aastal, kuna üldine konjunktuur on halvenenud. Väljavaated metsaturu kujunemisele sel aastal on samuti, niipalju kui praegu võib otsustada, ebasoodsad. Saetud kauba hinnad on 10 schillingi võrra standardilt madalamad kui 1927. a. sügisel; propsi hinnad on langenud veelgi rohkem. Olulist hindade tõusu ei ole oodata, võttes arvesse suurt pakkumist (Venemaa). Arvestada tuleb igatahes asjaoluga, et eelmisest hooajast suuremad partiid valmiskaupa läksid üle uue aasta peale, mis osalt müümata ja omakorda töötavad ekspordi suurene-

mist sel aastal. Ekspordi normi sel aastal suudavad tööstused vaevalt katta, isegi siis, kui nad väljavedu veelgi suurendama peaksid, mida puupapi- ja puutööstussaaduste alal võib oodata.

Kui teisest küljest vaadelda impordi aränemist, siis tekib koguni teine pilt. Teravilja sissevedu suureneb tunduvalt, kuna tagavarad maal on napid. Et piimaandi mitte lasta langeda, veetakse suuremal määral sisse jõutoitu. Piiritusetööstusele vajalise maisi sissevedu arvatakse tõusvat 500.000 kr. peale. Toor- ja kütteainete sissevedu tööstusele liigub samuti tõusu poole, kuna 1928. a. rida suurtööstusi on juure tekkinud ja osa endistest oma tegevust laiendanud. Et tehnikaga sammu pidada, tuuakse välismaalt masinaid samal määral kui seni. Kui valmissaaduste, elutarvete ja maitseainete sissevedu püsib praegusel kõrgusel, siis tuleb arvata, et seda importi meie väljavedu vaevalt suudab katta.

Passiivse maksubilansi kujunemise hädaoht on seega nihkunud lähemale ja tuleb aegsasti mõelda sammudele, et majanduse areng juhtida olukorrale vastavatesse roobastesse.

Nagu ülal tähendatud, seisab probleemi raskuspunkt riigi ja pankade krediitipoliitika s. Eesti Pank on möödunud aasta jooksul oma ülesande, olla „pankade pangaks“, jõudumööda täitnud, aidates, eriti aasta lõpul, erapanekadel rahuldada krediidiinõudmisi. Olles vastutav korrapärase rahanduse arengu eest peabki tema esimesena ilmutama initsiatiivi, et õige poliitikaga minna vastu raskustele, mis ilmunud meie majanduselu silmapiirile. Kõige loomulik oleks, kui juba importöörid ise, arvesse võttes tunduvat ostujõu langemist rahva hulgas, ilmutaksid teatavat tagasihoidlikkust, et mitte juba suuri tööstussaaduste tagavarasid ladudes veelgi kasvatada. Sääraseid hoitused ettevaatusele jäetakse küll kahjuks tähele panemata. Majandusliku seisukorra paranemine, nagu seda oli märgata 1928. a. esimesel poolel, tekitas, paraku, meeoleolu, mis ulatub välja terve optimismi piiridest ja kestab, kuni halvad tagajärjed niiõelda käega katsutavad. Sama vähe mõju on ka manütsustel kodanikele elada äärmiselt kokkuhoidlikult. Siin peab tarvitama teatavat survet, mis oleks tunduv ja viiks eesmärgile.

Aastal 1924, kui tuli esile juba ammu ennustatud kriis, võeti nii tolli- kui ka krediitipoliitika alal tarvitusele sunniabinõud, mis sünnitasid palju paksu verd, kuid ometi aitasid kaasa selleks, et kriisist juba sama aasta jooksul saadi jagu. Praegu on seisukord küll teissugune, — kriisist tolaeagses mõttes ei või praegu olla jut-

tugi, — seepärast oleks impordi piiramine sisveveotollide tõstmise teel ebakohane abinõu, seda enam, et säärane abinõu tuleb raskelt mõjule ja kutsub esile elukalliduse. Ka väike rahakursi langemine, nagu see seadusega tõmmatud piirides võimalik, ei viiks eesmärgile, vaid mõjuks võib-olla otse vastupidiselt ja annaks tõeke välisvaluuta kokkuostmisele. Nii jääks järele vaid ainus abinõu — krediitpoliitika.

Nagu eelpool toodud andmetest selgub, on laenud pankades võtnud säärase ulatuse, et võiks olla juttu krediidiinflatsioonist. See inflatsioon on aga kahekordne. Omal ajal on riik suuremad summad pikema- või lühemaajaliste laenude näol juhtinud majandusse, mille tagajärjel tekkis teatud rahaküllus. Ettevõtlikkuse vaim löi jälle õitsele, nõudmine laenude järele tõusis kuust kuusse ja leidis ka pankade poolt rahuldumist. Nüüd oleme jõudnud niikaugele, et rahvamajanduse huvides on tarviline laenusid piirata, et üldise majandusliku depressiooni tekkimisele aegsasti tõkkeid teha. Krediitpoliitika alal oleks siin kolm teed. Painduva rahaturuga maades on diskontoprotsendi määr sel juhul parim abinõu pakkumise ja nõudmise reguleerimiseks. Meil on aga seisukord sootuks teine, sest Eesti Panga diskontoprotsendi määr tõstmine 7½ pealt 7% või ka 8% peale ei avaldaks mingisugust mõju, kuna meie rahaolud kapitali turu puudumisel pole likviidsed. Meie puine diskontopoliitika süsteem ja elavate börside puudumine võtab rahaturult igasuguse painduvuse ja väikesed muudatused protsendimääras ei anna tagajärge. Tunduv protsendimäär tõstmine aga, umbes 1—1½% võrra, mõjuks kahjulikult tootmisprotsessile majanduses, eriti halvad tagajärjed oleks sellel ekspordi suhtes. Kuna nüüd oluliselt tähtis on kõik jõud koondada ekspordi tõst-

misele, siis ei saa küll pooldada diskontoprotsendi tõstmist.

Jääb veel kaks teed laenude kokkutõmbamiseks, krediitide piiramine ja nende hoidmine senistes piirides. Soodsa kaubabilansi kujunemiseks oleks esijoones vajaline importkrediitide piiramine, et hoida normaalses ulatuses kaupade sissevedu, mis meile pole ilmtingimata vajalised. Mis puutub laenude piiramisesse, siis tuleb siin talitada suurima ettevaatusega, et mitte viia kokkuvarisemisele elujõulisi ettevõtteid, mis mõjuks kahjulikult kogu meie majandusele.

Üleliigse sisseveo piiramiseks on veel üks abinõu, mille tähtsust ei saa küllalt alla kriipsutada. Suurimaks kaupade importööriks on olnud meil seni ikkagi riik. Ehk küll avalik arvamine ikka ja alati on juhtinud tähelepanu sellele, et riigi tellimised võimalust mööda antaks kodumaa tehastele, on viimasel ajal tulnud ette juhtumeid, kus valitsusasutised sellest õigest põhimõttest kalduvad kõrvale ja põhjustel, mis harilikule surelikule täiesti arusaamatud, annavad välismaale tellimised, mida kodumaa tehased võiksid valmistada samadel tingimustel. Suured raudtee-ehitused, millede rentabiliteet, möödamattes öelda, on suure küsimismärgi all, nõuavad palju mitmesugust materjali ja rahvamajanduse huvides oleks tungivalt tarviline, et kõik, mida võidakse valmistada kodumaal, ostetaks ka kodumaalt.

Kokku võttes võime tähendada järgmist: Me seisame praegu algava majandusliku depressiooni tähe all, millest üle pääsmine hea tahtmise juures ei tohiks olla raske. Pessimismiks pole loomulikult põhjust, — küll aga on vajaline kaugeleägeline ettevaatus majanduslikkudes olukordades, et hoida ära vapustuste kordumist, mis meil kõigil veel elavalt meeles.

Kaubandus-tööstuskoja osakondade ülesanded ja tähtsus.

Ins. E. Masik, K.-t.-koja nõunik.

Teatavasti on meie Kaubandus-tööstuskoja seaduse aluseks võetud Saksa ja Kesk-Euroopa riikide kodade eeskujul, kuid kahe tähtsa muudatusega: 1) Meie Koda jaguneb majandusalade järele sektsioonidesse, mis omakorda moodustavad ühise koja ja 2) meil on kogu riigi tarvis loodud ühine koda, asukohaga Tallinnas, kuid võimalust andes asutada kohtadel osakondi, kelle põhikirja vastavalt Koja juhatuskirjale kinnitab Koja nõu-

kogu, osakondade avamiseks annab aga loa peakoosolek.

Välisriikides, nagu Saksas või Austrias, on kogu riik jaotatud vastavatesse rajoonidesse, kus tegutsevad selle rajooni registreeritud ettevõtete poolt valitud esindajaist koosnevad kodad, mis omakorda ühinevad üle riigi „kodade liiduks“, kellel on oma väike büroo ja kes avaldab oma tegevust peaaegselt igal aastal korduvate

uhiste sessioonide kaudu, kust osa võtavad esindajad üle maa. Sarnane konstruktsioon kordub ka teistes riikides enam või vähem väljaarenenud kujul, vaatamata sellele, kas kojad on sundusliku või vabatahtliku iseloomuga. Sarnase konstruktsiooni eelduseks on suure riigi rajoonide erinevad majanduslikud huvid, samuti kui suured kaugused, mis ei võimalda majandusringkondadel tegevalt ja alaliselt osa võtta omavalitsusasutiste tegevusest, milleks ongi valja kujunenud kaubandus-tööstuskogjad.

Meie Kaubandus-tööstuskoja asutamise juures võeti põhjalikule kaalumisele, kas asutada ka meil rida kohalikke kodasid ja nende tegevus siis ühendada teatavas keskkohas või jällegi asutada üle riigi üks koda ning mujal kohalikke huve teostada kohalikkude osakondade kaudu.

Arvesse võttes meie riigi piiratud maa-ala, samuti ka provintsi majandusliku tegevuse väikest ulatust, samuti kui küllaldaste jõudude puudumist, tuldi meil pikemate kaalumiste järele kindlale seisukohale — asutada Tallinnas kogu riigi tarvis üks koda, kes ühtlasi täidaks ka pealinna koja ülesandeid ja ajaks kõiki asju, mis puutuvad üldiselt meie majandusellu ja tema omavalitsusesse. Kohalikkude erihuvide esitamiseks ning kohtadel majandusliku omavalitsuse teostamiseks nähti aga ette võimalus luua kohtadel koja osakondi, kes töötaksid kontaktis Tallinnas asuva kojaga ja seisaksid tema kontrolli all.

Analüüsides põhjusi, mis ülal toodud, võib oelda, et sarnane konstruktsioon näib olevat meie oludes tõesti praktiline ning tagajärjekas, kuid tingimused, et koda täidaks tõesti ka Tallinna koja ülesandeid ning et kohtadel, kus esile kergivad laialdasemad majanduslikud võimalused ja huvid, kutsutakse ellu koja osakonnad. Peab kindlasti meele pidama, et koda ja koja töö peab baseeruma otsepeed tegelikkudel töötajatel või ärimeestel ja ettevõtjatel üksikutelt majandusaladelt, misjuures kahtlemata kohtadel kergivad esile paljud eriküsimused, mis territoriaalselt on seotud osakonna asukohaga ja nõuavad ülesastumist nende kohalikkude küsimuste lahendamiseks või arendamiseks. Võtame kas või näiteks meie väliskaubanduse küsimuse, mis tihedalt seotud raudteede, maanteed ja sadamate arendamisega, missugused küsimused omakorda on seotud territoriaalselt kohtadega. Kui Tallinna tegelik kaubanduse ringkonnad üksi peaksid neid küsimusi otsustama, on loomulik, et nende süda kipub rohkem Tallinna poole, kuna mõne teise sadamalinna huvid võivad tahaplaanile

jaada. Võtame näiteks tööstusettevõtete küsimused kohalikkude olude seisukohalt, vastavate maa-alade, maksude, tööliste, jõu ja teistelt aladelt. Kas ei ole ka siin tihti tähtsad kohalikud olud ja eritingimused? Või jällegi maksukomiteed, läbikäimine kohalikkude omavalitsustega jne. — kas ei ole siingi mõõduandvad kohalikud erihuvid? Samuti kaubanduslike ja tehniliste ekspertide, kaubanduslike kommete, majandusliku hariduse, kauplemisaegade jne. küsimused. Ka majanduselu reguleerivate seaduste ja määruste alal võivad olla tihti kohalikkudel ringkondadel oma erihuvid, mille esindamine raske oleks keskkohast mitte ainult seepärast, et neid raske seal juhtida, vaid ka seetõttu, et nendega tuleb alaliselt kursis olla, neid arendada ja jälgida.

Kõige selle alusel on loomulik, et Kaubandus-tööstuskoda tihedamate sidemete loomiseks tegelikkude majandusringkondadega kohtadel asutaks tähtsamates rajoonides oma osakonnad, kelle eesmärgiks oleks kohalikkude huvide esindamine ja alaliselt sealsete asjade, mis puutuvad majandusliku omavalitsuse küsimustesse, ajamine.

Sellelt seisukohalt ongi Koja peakoosolek põhimõttelikult otsustanud lubada avada Koja osakondi Pärnus, Tartus ja Narvas, eeldusega, et nende alla kuuluvad ka vastavad maa-kohtad.

Koja nõukogu poolt on ka osakondade põhimäärused kinnitatud, mille kokkuvõte on lühidalt:

Koosseis: Osakondade liikmeteks on kõik vastavas linnas ja maakonnas asuvad Koja liikmed. Osakonna organiteks on peakoosolek, juhatus ja komisjonid. Peakoosolek valib juhatuse, kes kolmest liikmest koosneb ja tegelikult asju ajab, samuti kui eriküsimuste lahendamiseks erikomisjonid. Viimastes võivad liikmeteks olla ka kõik Koja valijad, ka niisugused, kes liikmed pole.

Võimupiirid (§ 7). Kuna need on eriti tähtsad, siis toome nad täieliselt:

a) Arvamiste ja soovide teatamine Kaubandus-tööstuskogjale kohalikkude kaubanduse, tööstuse ja laevasõidu tarviduste kohta ja arvamiste avaldamine nende küsimuste kohta, mille selgitamise Kaubandus-tööstuskoda osakonnale ülesandeks teeb.

b) Osavõtmine kohalikkude börside valitsemisest, kui niisugused börsid asutatakse.

c) Osavõtmine kaubandusele ja tööstusele üldkasulikkude asutiste valitsemisest K. tööstuskoja poolt kindlaks tehtavas ulatuses.

d) Kaubanduse ja tööstuse kohta teadete ja andmete kogumine.

- e) Asjatundjate juhatamine K.-t.-kojale.
 f) Kohalikkude kaubandusliikmete kommete selgitamine ja registreerimine.
 g) Kõigi teiste Koja poolt osakonna peale pandavate ülesannete täitmine Koja seaduse piires.
 h) Kohalikkude kaupmeeste ja töösturite organiseerimine nende tööalade järele.

Kulude katmine (§ 10—14): Osakonna kulude katmiseks, kui teisi tulusid pole, määrab Koda oma üldsummadest eelarve korras vastava krediidi, milleks eelarve tuleb esitada hiljemalt 15. sept. Kulude kohta tuleb vastavalt aru anda.

Nagu sellest näeme, on osakondadel õige suured ja tähtsad ülesanded. Nad on kohtadel majandusringkondade esindajad, kes hoolitsevad kohaliku majanduselu heakäekäigu eest, täidavad teatavaid avalikõiguslikke funktsioone (börside valitsemine, kaub. kommete seletamine, asjatundjate juhatamine jne.) jne., ühe sõnaga täidavad Koja üldkontrolli all ja abiks Kojale kohtadel suure osa nendest tähtsatest funktsioonidest, mis seadusega Kojale on lubatud või kohuseks tehtud. Arusaadavalt võivad seetõttu kohalikud Koja osakonnad välja kujuneda kohalikkude majandusringkondade esindusteks, kes mõjuvalt võivad kaasa aidata kohaliku majanduselu ja seega ühtlasi kogu riigi majanduselu arendamisele ja tõusule. Selleks aga on tungivalt vajaline ja soovitatav, et sarnased osakonnad algusest peale rajataks kindlale ja praktilisele alusele, et ära hoida võimalikke omavahelisi hõõrumisi, mis võivad tekkida erihuvide kokkupõrkamisel. Sest Koda, kui praeguse aja tunnustatud ja üldiselt läbilõõnud organisatsioon, seisab ainult siis kõrgel, kui temas üldhuvid valitsevad üle kildkonna või mõne kihi erihuvide.

Analüüsidest ülaltoodud osakondade põhimäärusi ei saa kahjuks jätta puudutamata üht nähtavat puudust, mis nendes ilmsiks tuleb, s. o. osakondade koosseisu.

Põhimääruste järele kuuluvad koosseisu kõik vastavas linnas ja maakonnas asuvad Koja liikmed. Kui arvesse võtta, et Koja valimine on teatavasti üleriiklik, kukuvad, muidugi, kohtadele liikmed väga juhuslikult, mis tihti ei vasta kohalikkude eritingimuste nõuetele. Ka võib selle kaudu osakonna liikmete koosseis saada väga nõrk, näiteks kohas, kus suur tähtsus ekspord-impordikaubandusel ja laevasõidul, võivad domineerida väike- ja kesktöösturid või jälle vastupidi. Viga saab kiiresti parandada selle kaudu, et eritingimuste lahendamiseks valitakse alalised komisjonid, kust osa võtavad vastavate alade esindajad.

Kuid et valijaks on jällegi peakoosolek, siis võib siin ootamatusi juhtuda.

Et Koja osakonnad võiksid oma ülesannetele vastata, peab algusest peale see eksitus heaks tehtama ja osakondade põhimäärused ses mõttes muudetama, et liikmete arv kindlaks määrataks, näiteks 2 või 3 igast sektsioonist, arvestades koha tähtsusega, nii et kohaliku osakonna liikmete arv oleks 12 või 18. Liikmed tuleksid valida koos üldkoja valimistega, nii et vastavates rajoonides tuleks valijatel kaks sedelit anda. Ka võiks kaaluda võimalust, kas mitte kohalikkude osakondade valimiseks korraldada kohtadel vastavate majandusalade üldkoosolekuid, kus täiendada osakonna liikmete arvu lisaks üldkojale valitud liikmetele.

Kui seesugune muudatus osakondade põhimäärustes läbi viia, siis võib loota, et nende tegevuse arenemiseks on loodud alus, millel võivad kasvada väga teguvõimsad ja kasulikud osakonnad, muidugi kohalikule masstaabile vastavalt.

Praeguses põhimääruses ette nähtud koosseisus oleks aga osakondade tegutsemine koguni raske, mõnel juhul, kui mõni sektsioon vastavas rajoonis ei oleks Koja üldliikmete hulks esindatud, isegi võimatu, sest samade põhimääruste § 4 alusel on osakonna peakoosoleku kokukord identne Koja peakoosoleku omaga.

Selle väikese puuduse kõrvaldamine ei peaks raskusi sünnitama, kuna põhimäärused kuuluvad kinnitamisele Koja nõukogu poolt.

Seni on Koja osakonna asutamine kohalikkude ringkondade poolt Pärnu osutustatud ja ka Koja juhatuse poolt avamiseks nõusolek antud. Pärnu on teatavasti meie teine väliskaubanduse keskkohas ning põline kaubandus- ja sadamalinn mitte vähem tähtsa tööstusega. Pärnu on ka suurim ja esimene metsaekspordi sadam, samuti kui punkt, kuhu meie raudteede ehitamise kava järele suunduvad lisaks senistele kaks uut teed — üks kitsa- ja üks laiaroopaline. On arusaadav, et need eeldused nõuavad Pärnu ja Pärnu rajooni majandustegelastelt suurt tööd ja ühist arusaamist ning kaugelenägevat pilku, et tõsta Pärnu kaubandust, tööstust ja laevasõitu sarnasel määral kui võimaldavad ja nõuavad seda eeltingimused ja ka meie üldriigimajanduslikud huvid. Selleks on suured ülesanded Pärnus asutataval Kaubanduskoja osakonnal ja loodetavasti saavad Pärnu majandusringkonnad nende ülesannetega toime. Seejuures ei tohi unustada, et seni täitis Pärnus osaliselt need ülesanded kohalik Börsiselts, mille tegevus vastavalt uuele seadusele üle läheb Koja osakonnale. On vist küll üldine arvamine, et Pärnu Börsiseltsi teened jäävad pu-

sima Pärnu majandusliku arengu ajaloos ja loodetavasti tegelased, kes oma teadmised ja jõu andsid selle seltsi tegevusele, ei keeldu neid andmast ka loodavale Koja osakonnale.

Loodetavasti talitavad Pärnu eeskujul ka teised kaks keskkoha, Tartu ja Narva, kuna just esimeses nendest on terve rida eriküsimusi, mis kohaliku osakonna ellukutsumise õigustavad.

Uus mõtlemine reklaamis.

Läinud aasta sügisel peeti Helveetsias suurt messi. Tol ajal võidi palju tähele panna, kuidas tööstuse saaduste valmistamise kõrval õige põhjalikuks kujunes ka reklaam.

Inimene on juba niisugune, et ta päris alateadlikult allub sellele, mida ta palju näeb, millest palju kõneldakse ja mis on tublisti erinev muust ümbrusest. Saaduste valmistajaid on palju, konkurents on väga suur. Ükski äri ei löö läbi, kui ei kuluta suuri summasid reklaami peale. Reklaam annab teada, reklaam kannab teated laiali ja reklaam avatleb, meelitab, kiusab ostma!

Peab aga silmas pidama, et igal ajal on oma inimene oma ajavaimuliste kalduvustega. Mitte igasugune reklaam ei kujune äri kasulikuks jõuks, vaid ainult see, mis on kooskõlas vastava ajajärgu ajavaimuga.

Suure messi ajal avaldati Helveetsias palju mõtteid reklaami psühholoogia üle. Avaldame siin kokkuvõetult mõningad neist.

Praegu kõneldakse palju sellest, kuidas saaks konstrueerida mehaanilist, kunstlikku inimest võimalikult paljude inimesele omaste tegutsemiste omadustega. Katseid on palju tehtud ja neid jätkatakse. Meid ei huvita see praegu rohkem kui et alla kriipsutada, kuidas tulevik näib kuuluvat täielisele automatismile ja see automatism võtab kord oma meeleva vist kogu inimkonna. Inimene on kaalunud ja juurelnud küsimuse kallal, kuidas oma kätetööle abiks saaks võtta mehaanilist jõudu, et siis seda oma tahtel tarvitada. Masinaid oli vaja ja masinaid on nüüd. Masin pidi olema inimese orjaks, aga näib nii, et masin, mehanika on inimese peremeheks saanud. Inimese individualiteet kipub kaduma, aeg mehaniseerub, inimene on saamas masina orjaks, suurtööstuses esialgu vähemalt.

Ratsionaliseerimine ja standardiseerimine on tänapäeva hüüdlauseid ja selle tähe all elabki meie tööstus ja kaubandus. Ikka teravam võitlus turgude pärast teeb tööstuse produtseerimise ratsionaliseerimise mõõdapääsmatuks.

Masin surub käsitöölise kõrvale; kallis käsitöö annab ruumi massiliselt produtseeritud masinasaadustele. Veelgi seisame meie selle liiku-

mise alul ja võistlus kestab veel küllalt kaua, sest seda võistlust kannab küllalt kujunenud individualiteedi kultus. Ameerikal seda kultust ei ole, aga vana Euroopa elab vanast tänapäevani ülekanud kultuurist, mis individualiteedi mõiste välja arendas. Uus tõttav ratsionaliseerimis- ja standardiseerimisprotsess on leidnud nüüd endale tubli abilise. Uus pealesõjaaegne sugupõlv on võtnud mehisuse ilma pieteedita vabandada vanadest „tõdedest“ ja vaadetest ja püüab elule päris uut sisu anda. Uued aja- ja väärtuste mõisted on sündinud; on olnud revolutsioon meie kommetes ja eluviisides, uus mõtlemine ja uus tundmine on teadlik meie elu üürikeses kestvuses. Meie ei otsusta asjade üle mitte enam nende väärtuse ja kestvuse järele, vaid nende tarvilikkuse ja mõju järele. Asjad, mis meid ümbritsevad ja meie elu täidavad, ei pea elu enam asjatult koormama, vaid elu teenima ja aitama ilustada. Meie oleme jõudnud äratundmisele, et asi ei pea olema tingimata mõni fiktivne väärtus, et olla ilus ja kasulik. Kainemaks oleme saanud ja meie mõistame vahet teha, millel on mõtet ja mis on mõttetu.

See uus nähtus tingib asjade kiirema tarvitamise ja kõrvaleviskamise. See jällegi on võimalik masinasaaduste odavusest. Mood on kiirelt muutuv ja oleks mõttetu mätta raha kestvasse saadustesse, mis ikkagi moest välja lähevad. Kui palju mõttetut kraami meie elu koormab, teab see, kes korrangi ühest korterist teise on kolinud. Aeg ei ole vist kaugel, kus meie, sumadan näpu otsas, korterit võime vahetada ja uues elukohas kõik tarviliku eest leiame. Dr. Guggenbühl oma raamatukeses: „Reklaam Ameerikas ja meil“ tähendab: minule meeldib paremini elada standardiseeritud majas keskkütte ja vanitoaga kui isiklikus individuaalses ja originaalses majas, kus ei ole sooja vett ja kus on ahjud tubades ning tsinkplekist vann keldris. Arvan, et selle mõtte tendents tulevikus saab ikka rohkem mõõduandvaks.

Kutsutud eestvõitlejaks selle uue vaimu ja produktiooni ning elunõuete vahekordade reguleerimisel on reklaam. Moodne inimene, see individualiteedita ja traditsioonideta inimene allub

reklamile tingimata kõige kergemini. Masinad huugavad, ärid kisendavad kaubad välja ja inime ne on selle kahe jõu orjaks!

Iga tähelepanelik inimene on märganud aga, et reklaami tänapäevsel võttel tihti ei ole saaduste iseloomu ja inimeste iseloomuga kooskõlas. Midagi vanamoelist tundub reklaami võttes, midagi sarnast, mis juba kaua olnud ja nähtud.

Võtame näite. Ikka tuuakse vana lööksõna „kvaliteet“. Teisest vaatevinklist hinnatakse praegu asju, aga milleks siis rõhutada vanamoeliselt kvaliteeti? Soliidne oleks mõistetav! Meie peame nende mõistete vahel vahet tegema. „Kestev kuni elu lõpuni“ — see ei tõmbaks enam kedagi ja ei meeldigi kellelegi, koguni ei taha keegi niisuguseid asju. Ja inimesel on selge, et sarnane asi on kallim kui tema muutlikule meeleolule tarviline. Seepärast on väga tähtis silmas pidada, et reklaamides väga tabav oldaks asjade puhul, millel peab olema kestab väärtus ja millel mitte. Taskukella ostes ei minda ostma eluajaks, vaid tahetakse täpselt kella. Ja riiet omandades ei hinnata väga selle kestvust, vaid lõiget ja värvi. Väikelinnas lihtinimese juures tahetakse riiet, mis vastu peab, suurlinna härradendi ei hooli sellest sugugi, sest ta teeb moe muutumisel enesele aastas mitu ülikonda. Vastupidavus huvitab naisi veel kõige vähem. Naiste neelud käivad kas või sadade kleitide peale aastas. Reklaam naistele peab olema ka just selle järele — moodne, südameid võitev, elegantne — need jooned peavad naistele määratud reklaamist punase lõngana läbi jooksma! Järelemõtlik olles leiame sarnaseid eksimusi ja ebatäpavusi reklaamis küll ja küll. Ka „luksuse“ mõiste on nüüd teiseks saanud endisest. Varem mõistsime nende all kauneid asju, mis jäid kättesaamatuiks. Ülearusteks vabandasime siis neid, sest pidime neist

ilma jääma. Tänapäev on kõik teisiti. Hõbetatud ja kullatud asjad, toredad imitatsioonid jne. on nüüd vaevalt halvema väljanägemisega ehtsaist. Luksus oli vanasti hinnas, täna aga ilus ja kauniduses, mis pääseb kõiki rõõmustama.

Sarnane põhjalik nõuete ja soovide ning ihade umbersündimine tingib firmadele põhjalikult uue orientatsiooni reklaamis. Reklaam ei tohi reklaamida ebatarvilisest küljest, vaid peamiselt tarvilikkuse ja meeldivuse seisukohalt.

Sellest seisukohast peab end juhtida laskmaka vabrikant, arvestades enamiku huvide kapriisidega. See uus mõtlemine reklaamis peab olema läbi kaalutud. Peab jõutama kord niikaugelt, et vabrik mõtleb ja reklaam juhib. Massi huvide tundmine, massi hingeeluga lähedases sidemes olles võib vabrik eduga töötada. Ideaal peaks ju olema, et vabrik kõik nii teeks, et reklaami vajagi ei oleks. Aga see jääb unistuseks vist igavesti.

Meie Eesti elus on vabrikute produktsioon veel väike, samuti ärielu. Meil elatakse väikeselt väikestes piirides. Reklaam selle sõna vaimurikkas mõttes astub meil esimesi samme. Meie ärimees tahab rikkaks saada ühe kuuga ja hoidub hirmuga reklaami summade eest. Arvab, et inimene peab ainult tulema ja ostma. Meil reklaam on üsna juhulik, kuulutusest ükskõik missuguse tekstiga arvatakse küllalt olevat. Tabav plakat puudub meil veel üsna. Pildiga kuulutust tarvitatakse meil veel vähe.

Hea eduga on meil arenema hakanud aknareklaam, vaateken. Tallinn on sellelt seisukohalt mõne aastaga otse kui uues kuues. Ma mõtlen, et Eesti äriilm reklaami probleemidega peaks end tublisti rohkem tutvustama. Tugevam võidab ja tugevam on see, kellel on rahva meeleolude ja huvide kohasem reklaam.

R. K.-P.

Põllumajanduslikkude masinate ja põllutööriistade katsejaama seaduse eelnõu.

Kaubandus-tööstuskoja seisukoht.

Põllutöömistri poolt on riigikogule esitatud „põllumajanduslikkude masinate ja põllutööriistade katsejaama seaduse eelnõu“, milline praegu on riigikogu rahanduse eelkomisjonis arutusel. Kavatsitava katsejaamale tahetakse ülesandeks teha (seaduse eelnõu § 2) kodumaal müügil olevate põllumajanduslikkude masinate ja põllutööriistade tüüpide kui ka üksikute masinate ja

riistade proovimiste tulemuste põhjal nende hindamine ja masinate avalikkude võistluste korraldamine. Need proovimised ja hindamised oleksid sundusliku iseloomuga, kusjuures määruste vastu eksijaid karistatakse rahatrahviga kuni 500 krooni või maksujõuetusel arestiga kuni 3 kuud. Katsejaam tahetakse ellu kutsuda põllutöömistee-riumi põllumajanduse peavalitsuse juures.

Nagu sellest eelnõust näha, kavatsetakse põllutöömasinate ja -riistade müüki täiesti ühe uue ellukutsutava riikliku asutuse kontrolli alla anda. Selle järele võiks kaupmees oma kaupluses müügil pidada ainult masinaid ja riistu, mis katsejaama poolt heaks kiidetud; meie kodumaa tööstur võiks samuti valmistada ainult neid masinaid ja riistu, mis katsejaama silmis armu on leidnud; ja lõpuks võiks tarvitaja ainult neid masinaid ja riistu osta, mida katsejaam kohaseks peab. Kaubandus-tööstuskoda kahtleb väga, kas sarnane riiklik hoolekanne põllutööriistade valmistamises ja nendega kauplemises otstarbekohane ja tarvilik on. Rääkimata juba sellest, kui palju sarnased sunduslikud proovimised, kus kõik põllumajanduslikkude töööriistade tüübid — ja neid on palju — sunduslikest proovimisist läbi peavad käima, valmistajatele ja kaupmeestele kulu ja tüli tekitavad, võiksid sääraseid sunduslikud proovimised mitmesugustele arvamistele ja oletustele maad anda, mis aga riiklikus elus täiesti soovimatu oleks.

Mõnedes välisriikides on küll sarnased katsejaamad ellu kutsutud, kuid neil ei ole töösturite ja kaupmeeste kohta sunduslikku iseloomu, vaid nad tegutsevad nõuandvate asutustena põllutööriistade tarvitajatele. Kojas arvates võiks katsejaama Eestis, kui seda tarvilikuks peetakse, sa-

madel põhimõtetal ellu kutsuda. Mitte sunduslikku, vaid vabatahtlikku erapooletut proovimiskohta peaks ta enesest kujutama. Kahtlemata pöörduksid meie põllutööriistade ja -masinate valmistajad kui ka kaupmehed selleks sarnase asutuse poole, et oma valmistustele ja kaupadele head nime saada, kuna sunduslik proovimine, milles vabakaubanduse põhimõtete rikkumist nähakse, suure rahulolematuse esile kutsuks.

Kui aga valitsus ja riigikogu siiski sarnase sundusliku iseloomuga asutuse ellukutsumist peaksid tarviliseks pidama, siis arvab Koda, et see asutus tuleks alluvuse mõttes viia Tartu ülikooli põllumajandusosakonna juure. Ülikoolil on vastavad eriteadlased. Katsejaama töö tulemusi võiksid meie noored põllutööteadlased kasulikult tarvitada, ka ei omaks see asutus siis nii teravat bürokraatlikku iseloomu kui sel juhul, kui ta ellu kutsutaks põllutöoministeeriumi juures.

Kaubandus-tööstuskoda on pöörnud kaubandus-tööstusministri poole palvega, et põllumajanduslikkude masinate ja põllutööriistade katsejaama seaduse eelnõu ülemal ettetoodud soovide kohaselt muutmist leiaks, nimelt, et masinate ja riistade sunduslikkude proovimiste nõudmine ära jääks, aga kui see siiski võimatu, siis vähemalt, et katsejaam tehtaks alluvaks mitte põllumajanduse peavalitsusele, vaid Tartu ülikoolile.

Tolliametnikkude ületunnid ja komandeerimisrahad.

Meie teada on ühenduses päevakorral oleva tolliasjanduse ümberkorraldamisega kõne alla võetud ka tolli ületundide küsimus.

Poleks liigne siinkohal tähelepanu juhtida paarile küsimusele, mis Kaubandus-tööstuskojas juba paari aasta jooksul on päevakorras olnud ning mille kohta mitmel korral on tollivalitsuse poole pöördud, ilma et oleks küsimusi soovitatavalt lahendamisele võetud.

Need küsimused on tolliametnikkude komandeerimisrahad ja tolliametnikkude ületunnid.

Meil on sadamalinnades harilikuks nähteks, et „tollirajoon“ ei ole ühtlane „sadamarajooniga“ ning vastavate määruste alusel nõutakse igasuguste tollioperatsioonide tegemisel, et laeva- või kaubaomanikud peavad maksma juhul, kui laev sisse tuleb või välja läheb või laadib või lossib samas „sadamarajoonis“, kuid väljaspool „tollirajooni“, et laeva- või kaubaomanikud maksaksid tolliametnikkudele komandeerimisrahad. Nii on Tallinna sadamas n. n. Miinisadam, samuti Beckeri sadam, mis kuuluvad Tallinna sa-

dama rajooni, väljaspool „tollirajooni“, mille tagajärjel laevad, mis neid sadamaosi kasutavad, on sunnitud kandma lisakulu tolli komandeerimisrahade arvel, vaatamata sellele, et need sadamaosad on halvemini varustatud kui n. n. „vana sadam“ ja olgugi, et tolliametnik juhulikult võib elada ligemal Miinisadamale kui vanale sadamale. Selliseid komandeerimisrahad ei maksta ühelegi teisele ametkonnale, ka sadamaametkonnale ei arvestata nendes sadamaosades komandeerimisrahad.

Säärane nähe on ellu kutsunud majandusringkondades alalise rahulolematuse ning ei soodusta ka nende sadamaosade arendamist ja kasutamist.

Seetõttu on Koda korduvalt pöörnud tollivalitsuse poole palvega, et kõrvaldataks säärane ebaloosulik seisukord ning tollirajoonid komandeerimisrahade ärajäämise mõttes ühtlustataks sadamarajooniga.

Ühenduses tolliasjanduse reorganiseerimisega tuleks ka see küsimus otsustamisele võtta, kao-

tades tollikomandeerimisrahad rajoonides, mis vastavad sadamarajoonidele. Eriti tuleksid aga kaotada komandeerimisrahad Tallinnas Miini- ja Beckeri sadama kohta.

Tolli ületundide tasu küsimus on samuti olnud pikemat aega kõne all, mille juures Kaubandus-tööstuskoda on korduvalt palunud kas ületundide tasu täielist kaotamist või vähemalt asjakohast reguleerimist. Seejuures tuleks välja minna põhimõttest, et ületundide tasu ei peaks arvestatama sarnaste tööde eest, millel on alaline ning ettenähtav iseloom, nagu: harilik laevade tollivalve, laevade vastuvõtmine või ärasaatmine väljaspool töötunde vahil olevate tolliametnikkude

poolt, liinilaevade vastuvõtmine ja ärasaatmine, mis käivad kindlate sõiduplaanide järele jne. Samuti on soovitud, et kui mõnes grupis ületunnid jäävad, et siis vähemalt kindlaks määrataks miski kindel norm tolliametnikkude arvu kohta, kellele tuleb ületundide eest tasu maksa, kuna on olnud alalisi kaebusi selle kohta, et pannakse arvesse väga paljude ametnikkude tunnid.

Ka see küsimus tuleks võtta otsustamisele, et vähemalt harilikkude ja ettenähtavate tööde pealt ületunnid kaotataks ning nendel aladel, kus need võiksid veel alles jääda, vastavalt kindla korra alusel reguleeritaks.

Väärnähte meie detailkaubanduse alal.

Sisekaubanduse juhtimine, selle korraldus ja järelevalve sünnib meil peamiselt omavalitsuste poolt antavate sundmääruste ja korralduste kaudu. Seepärast on ettevõtjaskond loomulikult omavalitsuste tegevusest suuremal või vähemal määral huvitatud. Et aga omavalitsustes, keskvalitsuse eeskujul parteipoliitiline mõju on maksev, siis juhitakse nende poolt kahjuks meie majanduselu poliitiliste parteide kitsaste huvide seisukohtadelt, missugused on pahatihti risti üksteisele vastukäivad, ohvriks nõudes majandusluhuve, kui see parteipoliitilistel kaalutlustel leitakse olevat tarvilik.

Kaubandus-tööstuskoja seadusega on Kojale ülesandeks tehtud muu hulgas riigi- ja omavalitsusasutistele oma arvamiste ja soovide teatamine kaubanduses, tööstuses, laevanduses ja pangasanduses, vastavate seaduste ning määruste kavade kohta seisukoha võtmine, kauba-, tolli- ja teiste sarnaste lepingute sõlmimise juures abiks olek jne. jne. Seega on Kaubandus-tööstuskojale seadusega ülesandeks tehtud nii kesk-, kui ka omavalitsustele majandusse puutuvates küsimustes kaasa aidata. Koda, samuti kui kohtadel asuvad üksikud kaupmeeste organisatsioonid, seistes väljaspool poliitilist tegevust, oleks võinud seni küll enam loota, et omavalitsused neid rohkem oleksid tülitanud, majandusorganisatsioonide ülesehitavas töös enam kaasa tõmmates, ilma et kaupmeeskonna esituse seisukohtadel ja soovidel ametasutuste suhtes siduv iseloom oleks. Mis sünnib aga tegelikult? Ettevõtjaskond, kes omavalitsustele annab tunduva osa nende sissetulekutest, on seatud täiesti hoolealuse seisukorda, kelle saatust juhitakse poliitilise tarkuse ja muude kaalutluste kohaselt. Ainult siis, kui

küsimus puutub mõne sotsiaalse iseloomuga määruse läbiviimisesse, milleks kaupmeeskonna nõusolek on tähtis, korraldatakse ettevõtjale nende nõusoleku saamiseks segakomisjoni koosolekuid. Nii toimib Tallinna linnaomavalitsus juba aastaid äride lahtioleku aja sundmäärusega, mille läbi sellekohaste maksvate veneaegsete seaduste mõju kaupmeeskonna, ühtlasi ka tarvitajaskonna kahjuks vähendatakse. Ärid Tallinnas (loiduainetekauplused välja arvatud) on avatud ühes lõunavaheajaga kella pool 9 kuni kella 17, s. o. sageli vähem kui 8 tundi, mida ei sünni mujal maailmas. Et äriettevõtteid sundida vähem kui 8 tundi öö-päeva kohta kauplema, selleks asuti 15. novembril 1906. aastal kinnitatud äride, ladude ja kontorite teenijate normaalphukeaja kindlustamise seaduse muutmisele, ja nii ei näi kaupmeeste õiguste jaluleseadmine veel niipea teostuvat. Edasi ei saa jätta nimetamata Tallinna linnavalitsuse südidust äriteenijate palganormide ja ületunnitöötasu normeerimise asjus, milles linnavalitsus oma ülesannet näeb.

Linnaomavalitsuse sotsiaaliseloomuga uuendused lubavad nähtavasti ainult turukaubanduse arendamist pealinna poekaubanduse arvel. Harilikkude kaupluste tarvis pannakse järsult maksuma sundmäärusi nii, nagu need L.-Euroopa riikide jaoks tarvitusele on võetud. Juba meie kitsaid korteriolusid arvesse võttes on mõned omavalitsuse uuendused, nagu eraldi piimapoodide sisseseadmine, missugused, kui nad muidu sundmääruse nõuetele igati vastavad, isegi ukse kaudu ühenduses ei tohi olla, liig järsk, ilma et meie tahaksime tõendada, nagu ei jätaks meil esimese järgu tähtsusega toiduainete müügikorraldus enam midagi soovida. Uutele, meetrisüs-

teemilistele mõõtudele üle minnes tõusis piima hind juba tunduvalt. Oleks huvitav teada, kas linnavalitsusel on andmeid selle kohta, kui palju meil piima ja piimasaaduste müügi summaaruse maksimahakkamisel piimapoode on ja mitme % võrra meil piimahind siis veel tõuseb?

Kaupmeeskond on kõigi praktiliste uuenduste kavakindla maksmapaneku poolt, kuid sihid olgu meie võimukandjatel selged, abinõud nende saavutamiseks sirgejoonelised ja uhtlased. Kaubitsemise soetamist importkaubaga, igasugu vabrikute ja tehaste saadustega turulaudadel ei saa aga kuidagi kooskõlastada kaubandusliku tegevusega kinnistes äriruumides, missugustelt meil nõutakse kõige eeskujulisemat korda. Tallinna turuplatsid, mille ülesehitamiseks isegi väliskapitali juure tõmmatakse, peavad kord, kõikide tundemärkide järele otsustades, pealinna laste varustajaks saama, alates soojast teestaiast ja lõpetades uhkete kasukatega, raadioaparaatidega. Toiduainete, nagu jahud, tangud, liha, piim, või, kompott, rosinad, apelsinid jne, müük turul lahtiselt ei näi midagi kaotavat oma kvaliteedilt ei vihma, külma, ei lumetuisu ega liivatolmu tagajärjel. Igasugu käsitöösaaduste ja pudukauba müük on siin endale eluõiguse võitnud ja vaheltkauplejate, korvinaiste ja kotimeeste äri õitseb; võib öelda, et vabakaubanduse põhimõtte laiemas ulatuses on Tallinnas maksvusele pääsnud just turgudel, kus isegi pühapäeva ei tunta.

Umbses sarnases suunas arendavad ka teised meie linnaomavalitsused oma tegevust. Nii näiteks suleb Paide linnavalitsus kogu kohaliku eratevõtjaskonna ja tarvitajaskonna kiuste kauplemise linna administratiivpiirkonnas keskpäeval üheks tunniks. Nagu kohalik kaupmeeskond teab tõendada, olevat selle nähtuse põhjuseks täiesti süütu asjaolu — linnavalitsusele lähedal seisev tarvitajate-ühisus „Iva“ lubavat sel ajal oma äriteenijad lõunale. Niihästi kaupmees kui ka tarvitaja, eriti aga maainimene, kellel aeg on kallid või selle kasutamise kord veidi teissugune, konutagu seni, kuni t.-ü. „Iva“ oma poeüksed mõtleb avada; või missugune garantii on selleks olemas, et nad Seckendorfi eeskujul äritegevuse päeval mitmeks tunniks ei sule?!

Meie kooperaatorite tegevuse illustreerimiseks, kes nii südilt on osanud pugeada omavalit-

suste, riigiasutuste ja avaliku arvamise seljataha, toome järgmise näite: — Raudteelaste tarvitajate-ühisustel on oma liikmete varustamiseks tarvitada vagunpoed, kus nad alandatud veehinnaga oma kaupa riigi raudteedel veavad; lisaks muudele enamsoodustustele võimaldab see kergendus eelnimetatud ühisustele muua kaupa raudteejaamades marka odavamalt kui era-kaupmehed. Riigi raudteevalitsuse ja raudteelaste tarvitajate-ühisuste vahel on sõlmitud sellekohane leping, mille põhjal neil tarvitajate-ühisustel on keelatud vagunpoodidest kaupa müüa mitteliikmetele. Sellest hoolimata aetakse edasi kasulikke ärioperatsioone mitteliikmetega, nagu seda Mõisaküla raudteelaste t.-ü. suhtes riigi raudteevalitsuse esindajal ühes Koja esindajaga võimalik oli koha peal kindlaks teha.

Edasi ei ole täiesti huvituseta vaadelda alkohoolsete jookide müügikorraldust omavalitsuste poolt. Juba iga vallavalitsus võib kas lubada või mitte lubada alkohoolsete jookide müüki valla administratiivpiirkonnas, ta võib maksta panna ühed või teised määrused alkoholimüügi asjus. Nii on teada terve rida juhtumisi, kus alkohoolsete jookide müügiks load on välja antud, ruumid ja muud sisseseaded alkohoolsete jookide müügiseaduse kohaselt läbi viidud, kuid peale lühemaajalist kauplemist muudab vallavalitsus valla täiesti karskeks, pahatihti ainult ajutiselt. Meil ei ole ju midagi karskuse vastu, ümberpöörduvalt, kuid majandusele on kahjulikud kõik ainelised kulud, mis otstarbetult on tehtud.

Linnaseaduse § 108 annab omavalitsustele piiramatut õigust kohaliku kaubandusliku tegevuse äramääramisel. Tegelik elu on aga näidanud, et majanduse juhtimine poliitiliste doktriinide järele, ilma et majanduslikud tegelased siia tooksid oma korrektiivse, on ebasoovitav. Majanduse huvides, seega lõppeks ka omavalitsuste endi huvides, oleks see, et nad kaubandusse puutuvate määruste väljaandmist teostaksid vaid kontaktis kaupmeeskonna organisatsioonidega, arvestades sealjuures ta õigustatud huvidega. Ei peaks selline kontakt teostuma või andma mitterahuldavaid tulemusi, mida seniste kogemuste järele peab oletama, siis ei jää muud üle kui seadusandlikul teel kindlad piirid tõmmata omavalitsuste tegevusele kaubanduse suhtes.

O. L.

Eesti kaubalaevastiku arenemine 1928. aastal.

Ins. E. Masik.

Läinud aastal on Eesti merekaubalaevastik esimest korda üle mitme aasta rõõmustavat tõusu näidanud. Esialgsete kokkuvõtete järele on laevastiku koosseisu liikumine järgmine, arvestades laevu, mis üle 20 br. reg.-tn., ja ka kaht suuremat aurikut, mis osteti aasta lõpul.

Brutto juurekasv:

	Arv.	Br. reg.-tn.
Aurikud	11	9.927,15
Moot.-laevad	2	377,18
M.-p.-laevad	6	1.466,10
Purjekad	12	1.487,09
Merepraamid	5	1.651,87
	36 tk.	14.909

Nendest:

	Ostetud välism.		Ehit. kodum.	
	Arv.	Br. reg.-tn.	Arv.	Br. reg.-tn.
Aurikud	11	9.927,15	—	—
Moot.-laevad	2	377,18	—	—
M.-p.-laevad	5	1.341,34	1	124,76
Purjekad	5	1.123,86	7	363,23
Merepraamid	5	1.651,87	—	—
	28 tk.	14.421,4	8 tk.	487,66

Brutto kahanemine:

	Arv	Br. reg.-tn.
Aurikud	1	1.073,17
Moot.-laevad	1	658,61
M.-p.-laevad	1	95,43
Purjekad	1	137,0
Merepraamid	8	453,79
	12	2.418

Nendest:

	Hukkunud.		Müüdnud välism.	
	Arv.	Br. reg.-tn.	Arv.	Br. reg.-tn.
Aurikud	—	—	1	1.073,17
Moot.-laevad	—	—	1	658,61
M.-p.-laevad	—	—	1	95,43
Purjekad	—	—	1	137,0
Merepraamid	2	110,85	5	321,05
	2 tk.	110,85	9 tk.	2.285,26

Absoluutne juurekasv:

	Arv	Br. reg.-tn.
aurikud	10	8853,98
m.-laevad	1	—281,43
m.-p.-laevad	5	1870,67
purjekad	4	1033,30
merepraamid	4	1514,87
Kokku	24	12.401,39 *)

*) 1927. a. oli absoluutne tõus 3516 reg.-tn. (Aurikuid 2649 reg.-tn.)

Arvesse võttes kaubalaevastiku suurust aasta alul saame laevastiku liikumise kohta järgmise pildi:

	1. jaan. 1928. a.	1. jaan. 1929. a.	Tõus.
	Arv.	Br. reg.-tn.	Br. reg.-tn. %
Aurikud	67	32.298	77 41.152 28
M.-l. ja m.-p.-laevad	37	6.831	43 7.920 16
Purjekad	275	19.318	279 20.351 5,4
Praamid	52	6.843	56 8.358 23
Kokku	431	65.290	455 77.781 19,2

Kui veel arvesse võtta seda, et kaubalaevastiku tõus on olnud vaid prahi veo-laevade arvel, aasta kokkuvõtte hulgas on aga ka abilaevad (jäämurdjad, vedurlaevad, tulelaevad jne.), mille kogutonnaash 6740 br. reg.-tn., nii et veo- ja reisisatelaevade tegelik tonnaash oli aasta alul 58.550 reg.-tn., siis saame tõusu tervelt 21%.

Tehes laevastiku redutseerimise aurulaevade tonnaashi üksuste peale (milleks purjekate tonnaashi võtame 30% ja praamide tonnaashi 50%), saame võrdlused aurulaeva-tonnides:

	1. jaan. 1928.	1. jaan. 1929.
	reg.-tn.	reg.-tn.
aurikud	32.298	41.152
m.-l. ja m.-p.-l.	6.831	7.920
purjelaevad	5.800	6.100
praamid	3.420	4.180
Kokku	48.349	59.352

Seega oleks absoluutne tõus aasta jooksul 23%.

Kaubalaevastiku suurenemine on annud tööd juure umb. 250 meremehele, andes juuretunnud laevadelt bruto-sissetulekut üle 2.250.000 kr., millest vähemalt 1.000.000 kr. jääb „nägemata ekspordina“ netto rahvamajanduslikuks sissetulekuks.

Aastakokkuvõttes peab alla kriipsutama kogu ni väikest laevade hukkamise protsenti (kõigest 2 vähemat purjekat 102 reg.-tn.), mis välja teeb alla 1/7% kogu laevastikust. See on 3—4 korda vähem maailma keskmisest hukkamisprotsendist, mis eriti silmapaistev siis, kui arvesse võtame meie suurt purjelaevastikku. See tagajärg on lisatõenduseks sellele, et pole sugugi põhjendatud Eesti laevade suhtes nõuda kõrgendatud kindlustuspreemiaid, mida meie kindlustusseltsid peaksid ära märkima ja ka välismaale teatavaks tegema.

Läinudaastasele laevastiku kasvamisele andis kahtlemata hoogu ja paljudel juhtudel ka otsekohest võimalust riigi poolt võimaldatud odavaprotsendiline pikaajaline laen, mis veel kord tõendab, kuivõrra tähtis on eriti sellel majandusalal valitsuse krediidipoliitika. Peaks kind-

lasti lootma, et ka käesoleval aastal sama poliitikat jätkatakse, sest et see kahtlemata kaasa mõjub rahva töövõimaluste suurendamisele ja välisvaranduste riiki toomisele, mis eriti tähtis on viimastel kehvadel aastatel põllumajanduses.

Erapankade koondumine areneb.

Kommerts Pank ja Eestimaa Tööstuse ja Kaubanduse Pank ühinenud.

Käesolev majandusaasta algas hea tähe all. Nii nagu 1927. a. ühinesid Põhja Pank ja Tallinna Krediit Pank, otsustasid läinud aasta lõpul ühineda Kommerts Pank ja Eestimaa Tööstuse ja Kaubanduse Pank.

Sel puhul seletas meie lehe kaastöölisele tähtsamaid Eesti pangategelasi ja uue ühendatud panga direktor hr. L. Sepp järgmist:

Uue ühendatud panga, missugune töötab nime all Eesti Kommerts Pank, põhikapitaliks on määratud 1.400.000 krooni.

See põhikapital on moodustatud järgmiselt: endine Tööstuse ja Kaubanduse Pank, kel oli põhikapitali 2 milj. krooni ja tagavarakapitali 900.000 krooni, otsustas oma viimasel peakoosolekul nendest summadest kirjutada maha 2.400.000 krooni kahtlaste ja illikviidsete laenude arvel, jättes uue Eesti Kommerts Panga põhikapitali moodustamiseks 500.000 krooni.

Kommerts Pangalt tuli juure 400.000 krooni, Kommerts Panga põhikapitali ulatuses. Puuduva 500.000 krooni katteks lasti välja uue panga poolt uusi aktsiaid.

Uutest aktsiatest omandab ühe osa üks suuremaid Stokholmi pankadest, missugune on ühenduses Rootsi tikustrustiga, kuna osa aktsiatest läheb veel ühele teisele välismaa pangale.

Enamus Eesti Kommerts Panga aktsiatest jääb aga eestlaste kätte, kusjuures Tööstuse ja Kaubanduse Panga senised aktsionärid saavad 80 vana ehk 4 kuldbilansi aktsia asemele ühe Eesti Kommerts Panga aktsia, kuna senised Kommerts Panga aktsionärid saavad vanade Kommerts Panga aktsiate vastu nende täies väärtuses uusi aktsiaid Eesti Kommerts Pangalt.

Mitte ainult põhikapitalilt pole uus Eesti Kommerts Pank tähelepanuväärses seisukorras teiste erapankade keskel, vaid ka oma ühendatud bilansiga, missugune teeb välja 15.000.000 krooni; arvesse on võetud siin Tööstuse ja Kaubanduse Panga puhastatud bilanss 8 milj. krooni suuruses ja 7 milj. krooni Kommerts Panga oma.

Kinnisvaradest on pangal peale peapanga

hoone S. Karja t. veel kolm elumaja Tallinnas ja majad provintsis osakondade jaoks, 770.000 krooni väärtuses.

Uue panga juhatusse on valitud senised Kommerts Panga juhatuse liikmed ja nimelt: hr-ad Ed. Kuusik (juhatuse esimees), C. Vachmann, Isak Citron, Anton Teetsov ja Leo Sepp.

Kaks viimast on uue panga tegelikkudeks direktoriteks.

Väljaspool juhatust jääb tööle senine Tööstuse ja Kaubanduse Panga direktor hr. Joost.

Ühendatud panga nõukogusse on valitud: Richard Rank, Georg Sommer, N. Riesenkampf, M. Bjalik, Jüri Parik, Juh. Kalm, Karl Unt, Mark van Jung, a.-s. Eesti tikumonopoli peadirektor E. Hartmann ja Tamsalu lubjavabriku direktor Hermann Mosse.

Nendest on neli esimest Tööstuse ja Kaubanduse Panga juhatusest ja nõukogust, järgmised neli Kommerts Panga nõukogust ja kaks viimast uued isikud.

Eesti Kommerts Pank seab endale ülesandeks finantseerida peamiselt kaubanduslikke ettevõtteid, loobudes tööstuste finantseerimisest.

Eriti kavatseb pank aga krediteerida meie väliskaubandust; nagu või-, lina-, muna- ja tekstiilkaupade väljaveo alal töötavaid ettevõtteid.

Vaatamata sellele, et uus pank on endale nimeks võtnud Eesti Kommerts Pank, rahuldab pank iga soliidset ettevõtet rahvuse peale vaatamata.

Küsimuse peale, missugustel motiividel sündis käesolev pankade ühinemine, tähendas hr. Sepp:

Meie pankade eduka töötamise suureks tahtuseks on nende liig suur arv.

Meil on liig palju erapanku ja vähemate pankade ühinemine omavahel või nende absorbeerimine suuremate pankade poolt peaks olema meie lähem ülesanne, kui soovime oma riigi- ja rahvamajandust tervendada.

Vähendades meie ülirohket pankade arvu, saavutaksime mitmeti kasu.

Esiteks ei tuleks meie rahval enam kanda neid suuri kulusid, mis nõuab meie rohkearvuliste pankade ülalpidamine.

Käesoleval juhul võime kindlalt ütelda, et praegusel kahe panga koostöötamisel hoiame aastas kokku vähemalt 30—40.000 krooni, kuid kui suureks tõuseks see summa siis, kui tervendus meie panganduses pankade koondamise alal oleks laiemas ulatuses läbiviidav.

Meie ülisuure pankade arvu juures tuleb ilmsiks veel palju halvemaid nähtusi:

Vähemad pangad, kes peavad tihti töötama rasketes tingimustes, on sunnitud enda vee peal hoidmiseks tarvitusele võtma mitte kõige soliidimaid abinõusid; võistluses hoisummade saamise pärast minnakse äärmusteni, süvendades seda võistlust, aetakse hoisummade pealt maksavad protsendid liig kõrgele, mis ei lase aga laenuprotsenti alandada.

Niisugust omavahelist pankade võistlust tulebki lugeda üheks põhjuseks, mis ei võimalda meie laenuprotsendi allaviimist.

Ühtlasi niisugune võistlus aitab koondada hoisummasid väga riskantsetesse pankadesse.

Pankade ülirohkus arendab ka veel asjaolu, et pankade vahel puudub täieline kontakt, et ühiselt pidada kontrolli panga klientide üle, ja kliendid töötavad seetõttu väga mitme panga all.

Säärane krediidivabadus annab end aga pea-aegu alati väga valusasti tunda mitte ühele, vaid kümnetele pankadele, kui on tegemist mõne firma maksuraskustega.

Meie pankade rohkus on esile kutsunud ka ebaõige finantseerimispoliitika. Finantseeritakse tihti ettevõtteid, kes seda sugugi ei vääri või kes ei tunne krediidi järele suuremat puudust.

Niisugune nähtus tekitab aga rahapuudust meie rahaturul ja on suureks edu takistajaks elujulistele ettevõtetele.

Neid väärnähtusi, mida arendab meie pankade ülirohkus, on palju, kuid nad kaoksik kõik, kui oleks läbi viidud põhjalikum koondus ja puhastus meie panganduses.

Kahe kõne all oleva panga, s. o. Eestimaa Tööstuse ja Kaubanduse Panga ja Kommerts Panga, ühinemine olgu teistele ses mõttes eeskujuks.

—k.

Kaubandus-tööstuskoja teateid.

Tallinna sadama kombed.

Kaubandus-tööstuskoja nõukogu, oma koosolekul 11. jaan. s. a., registreeris lõpulikult kujul Tallinna sadama kombed, mille juures tehti järgmised redaktsioonilised või sisulised muudatused, võrreldes redaktsiooniga, mis oli avaldatud Kaubandus-tööstuskoja Teatajas nr. 1, 1929. a. (lhk. 14—17):

§ 3: Punkt c) muuta ja registreerida järgmiselt:

„Circa“, „about“, „kalkuliert“ või mõni teine sisuliselt sarnane mõiste ühenduses teatava kuupäevaga tähendab aega 5 päeva enne või pärast nimetatud kuupäeva.

d) „beginning of month“ või „about the beginning of month“ lugeda võrdseks mitte enne 1-st ja mitte hiljem 10. kuupäeva.

e) „Middle of month“ või „about the middle of month“ mitte enne 11. ja mitte hiljem 20 kuupäeva.

f) „End of month“ või „about the end of

month“ — mitte enne 21. ja mitte hiljem viimast kuupäeva.

g) ja h) — maha kustutada. Muidu § muutmata, pannes indeks tähed järjekorda.

§ 15: 1) Võtta tabeli peal nimetus „Luugi kohta päevas“, maha tõmmates „ja vintsi“.

2) Teksti teine lõige redigeerida järgmiselt: „Tarvilise päevase laadimise/lossimise kvantumi kindlakstegemiseks kasvatatakse ülaltähendatud kvantumid tegevuses olevate luukide arvu peale.“ Muidu § muutmata.

§ 17: Paragraaf muuta ja võtta vastu järgmises redaktsioonis: „Kui laev on prahitud „lumpsum“ alusel, tulevad laadungi alla anda kõik laadungi veoks määratud ruumid, hulka arvatud ka vastava laadungi veoks tarvitata osa deki pinnast“.

Parandada trükiviga § 15 p. 13, f) Liiprid, loads 75 60.

Nõukogu otsustas, et kombed tulevad tõlkida inglise ja saksa keele ja eriraamatuna välja anda.

Erinõupidamine Kaubandus-tööstuskojas Tallinna sadama tuleviku plaani asjus.

Kaubandus-tööstuskoja poolt korraldatud majandusringkondade esindajate (erakaubanduse, laevasõidu, tööstusringkonnad ühes ühistegeliste) nõupidamistel vaadati läbi mereasjanduse peavalitsuse poolt sellekohase asutuste ja organisatsioonide vahelise komisjoni otsuste põhjal kokuseatud üldine Tallinna sadama tuleviku plan.

Põhjaliku läbikaalumise järele tunnistati kava üldpõhimõtetes vastuvõetavaks, s. o.: 1) rannasõidu- ja kalasadama tuleviku kohaks kalasadama rajoon kuni Patareini, võites selle juures hulga täidetavat merd (tuhaga), 2) praegune sadamatehaste maa-ala sadamatehaste üleviimise järele kasutada raudteede- ja ranshiir-jaamaks idapoolsest sadamast ning kaugeaja laduruumide ja platside kohaks, milleks kava teostamise lõppstaadiumis võib tehaste basseini kinni ajada, 3) idapoolse sadama paremaks ühendamiseks linnaga ning vabanevate maa-alade paremaks kasutamiseks läbi tuua uus tänav Siimeoni ja Merepuiestee nurgani umb. paralleelselt V. Sadama tänavale, 4) „Mayeri“ kanal kinni ajada maa-alade paremaks kasutamiseks ja raudteede juurepääsu võimaldamiseks (eriti ka kitsaroopalise, Clayhills'i kanal võib esialgu jääda, kuid lõppstaadiumis läheb ta ka kinni), 5) tänavate liikumise parandamiseks U. Hollandi t. otseteed Narva m. viia ja põiktänava läbitoomine Jaama tän. heaks kiita, 6) Tallinna sadama laiendamine tulevikus ida poole heaks kiita, kuni 2700 m. kai-joone juuresaamisega, 7) petrooleumisadama koht tulevikus Paljassaarele — heaks kiita, samuti Paljassaare ja Miinisadama vahel vaba- või tööstussadamaks maa-alade reserveerimine, kus võimalus võrdl. hõlpsasti ca 4000 m. kai-joont saada, rohkema tagamaaga, 8) ettenähtud „Sadamarajooni“ piirid sisemaa poole üldiselt heaks kiita.

Tähtsamaid muudatusi ja sooviavaldusi tehti:

a) Ranna- ja kalasadamaks tuleks kalasadama lõplik paigutus ühes tarvilise kalda ehitusega paremini ette näha, kooskõlas linnavalitsusega ja vastavate organisatsioonidega.

b) Uue tänav lõpliku koha valikul paralleel. sad.-teh. basseini tuleks tänav nihutada 20—30 meetr. võrra linna poole, et saada Baikovi sillal laiema kai ja võimaldada uue raudteeliini ja tänav, vahele pikaajaliste hoiuladude mahutamise.

c) Tingimata ette näha kitsaroopalise raud-

tee toomine Baikovi ja Victoria sillale, samuti sad.-tehaste alt saadavate ladude rajooni ja sealt kaudu võimalikult ka Kaupmehe sillale.

Tallinna sadama tegevusrajoonide umberkorraldamise küsimus, kui omaette väga tähtis küsimus, otsustati edasi lükata ühe järgmise koosoleku peale, küsimust vastavalt ette valmistades.

Eksiarvamiste ärahoidmiseks palutakse teatada, et Tallinna sadama tuleviku plaanile ei tule vaadata nagu hakataks seda kohe teostama, vaid see on tarvilik, et mõnesuguste ehituste püstitamisel ning sadama umberkorraldamisel toimiks silmas pidades lõpliku väljaehituse plaani, samuti, et linnaplaani ja raudteesõlme lõplikul äramääramisel arvestataks sadama tuleviku vajadustega.

Nõupidamiste resultaate kasutades võtavad Koja vastavad organid lõpliku seisukoha plaani kohta.

Kaubandus-tööstuskoja ajakirja ja raamatukogu komisjoni koosolek.

7. jaan. s. a. pidas Kaubandus-tööstuskoja ajakirja ja raamatukogu komisjon koosolekut, millest osa võtsid peale komisjoni alalise koosseisu ka kõikide sektiioonide esindajad ning mõned väljaspoolt koopteeritud Koja liikmed.

Mõnelt poolt arvati, et Koja ajakiri, mis praegu ilmub kaks korda kuus, tuleks kokku tõmmata ja ilmutada seda tarvilise järgi, piirdudes vaid Koja ametliikude teadete avaldamisega. Komisjoni rõhuv enamuse asus aga seisukohal, et kuna Eestis praegu „Kaubandus-tööstuskoja Teataja“ on ainus majanduslik ajakiri, siis on selle ilmumine senisel kujul hädavajaline, kuigi Kojal siin tuleb arvestada teatavate kuludega.

Ajakirja sisu kohta asus komisjon seisukohale, et Koja häälekandjas, nagu seni, tuleb ruumi lubada ka üldise tähtsusega kirjutistele majandusalalt, samuti tuleb käsitada maksuküsimusi ja tuua artikleid kaubanduse, tööstuse ning meresõidu kohta. Peale selle peab Koja häälekandja täieliselt peegeldama Koja tegevust ning kokkuvõtlikult ülevaateid andma kodu- ning välismaa majanduslikust elust.

Praktiliste teadete ja informatsiooni alalt leidis komisjon tarviliseks järjekindlalt avaldada tolliteateid, uute ettevõtete kohta avamisteateid, siis turgude ülevaateid, märkeid uute seaduste ning määruste kohta, börsiteateid jne, jne.

K.-t.-koja märgukiri vabariigi valits. maaseaduse täiendamise ja muutmise seaduse nr. 2 elluviimise määruse kohta.

Põllutöoministeeriumi poolt on esitatud vabariigi valitsusele kinnitamiseks maaseaduse täiendamise ja muutmise seaduse nr. 2 (R. T. nr. 52 — 1927) elluviimise määrus. Tähendatud määrus on kavatsatud maksma panna vabariigi valitsuse poolt tehtud otsuse põhjal.

Kõigepealt tekib siin kahtlus selle kohta, kui võrra see määrus on kooskõlas seadusega, mille arendamiseks määrus on kavatsatud välja anda. Selge on, et määrus tööstuslike ettevõtete tagasiandmise põhjused hoopis teisele alusele seab, kui need alused seaduses eneses ette on nähtud. Valitsuse määrus ei tohiks aga seadust muuta.

Mis kavatsitava määruse sisse puutub, siis tuleb silmas pidada, et määruse § 3 järele antakse tagasi endistele omanikkudele tööstuslikud ettevõtted, kui nende ettevõtete sisseseade või tööjõud ületas otsekoheste maksude seaduse § 453 ülesvõetud normid põllumajanduslike tööstus-ettevõtete vabastamiseks ärimaksust. See määrus on isenesest väga otstarbekohane, kuid siin peaks selgemalt olema öeldud, missugusel momendil või missuguse aja jooksul tähendatud normide ületamine arvesse tuleb võtta. See määruse § 3 tuleks arvata § 1, sest et § 3 kogu määruse peasisu seisabki.

Määruse § 1 on liigne, sest et mitte põllutöoministeeriumi maakorralduse ja metsade peavalitsus ei määra kindlaks tagasiantavaid varandusi, vaid seda teeb seadus ise.

Ka ei näi tarvidust olevat määruse § 2 järele. See paragraaf näeb ette, missugused töendused tulevad võõrandatud tööstusettevõtete kohta esitada nende tagasisaamiseks. Et aga määruse § 3 täpselt ära on tähendatud, missugused ettevõtted tagasiandmisele kuuluvad, siis nende ta-

gasiandmiseks ei peaks mingisuguseid kitsendusi tehtama töenduste suhtes. Ka võiks neid kitsendusi teha ainult seadus, mitte aga valitsuse määrus, sest et määrusega ei või muuta üldiste seaduste poolt tunnustatud töenduste sisu ja nende esitamise korda. Teisest küljest tuleb tähendada, et § 2 nõutavad töendused annulleerivad peaaegu täiesti endiste omanikkude õiguse nende varanduste peale, mis nendele § 3 järele tagasiandmisele peaksid kuuluma. Sarnane õiguste hävitamine kaudsel teel ei ole soovitatav ega kohane seadusandjale ega valitsusvõimudele.

Liigne näib olevat ka määruse § 4, sest 1) koskede küsimus peaks lahendatama mitte käesoleva määrusega, vaid meil juba maksvate seadustega; 2) iseseisvatel väikeste maade üksustel asuvate hoonete omandusõigus on otsustatud seadustega.

Nendel põhjustel leiab Kaubandus-tööstuskoda, et kavatsetatavad muudatused maaseaduses, kui need muudatused tungivalt tarviliseks peaks tunnistatama, tuleksid maksma panna uue seadusega, mille väljatöötamisest Kaubandus-tööstuskoda heameelega sooviks osa võtta.

Laevade kindlustamise küsimus.

Laevade kindlustamise tingimused meil on väga rasked. Preemiad on kõrged ja siinsed kindlustusseltsid ei taha laevu kõigi õnnetuste vastu kindlustada, nii et laevaomanik sunnitud on kindlustusega ühenduses kandma suuri kulusid ja sageli jätma endale väga suure riisiko. Seepärast on Kaubandus-tööstuskoja laevasõidu sektsioon astunud läbirääkimistesse kindlustusseltsidega ja valitsusasutistega kergemate kindlustustingimuste saavutamiseks laevade kindlustuse alal, samuti ka vastastikkuse laevade kindlustamise seltsi tegevuse uuesti algamiseks, nagu selle ka laevaomanikkude kongress 1. a. tarviliseks pidas.

Majanduslikke teateid kodu- ja välismaalt.

Kas võib tulumaksu komitee poole pöörduda vastulausega võõrkeeles?

Riigikohtu administratiiv-osakonna toimetis
25. novembril / 22. detsembril 1927. a.

Pavel Trofimovi kaebus tulumaksu peakomitee otsuse peale 25. nov. 1926. a. — 1926. a. tulumaksu asjas,

Virumaa II jsk. tulumaksu komitee jättis sisuliselt läbi vaatamata Pavel Trofimovi vastulause 1926. a. tulumaksu asjas, põhjusel, et vastulause oli kirjutatud mitte riigikeeles. Jaoskonna tulumaksu komitee otsuse peale antud edasikaebuse jättis tulumaksu peakomitee tagajärjeta.

Riigikohtule antud kaebuses palub Pavel Trofimov tulumaksu peakomitee otsuse muuta ja end tulumaksust vabastada, seletades, et tema naine

100% töøjõust kaotanud, lapsed õppivat koolides, temal enesel aga tööpuudus, misparast tal raske olevat tulumaksu maksa.

Asja arutanud ja prokurori arvamise kuulnud, leiab riigikohus: Jaoskonna tulumaksu peakomitee ei ole kaebaja vastulauset ja edasikaebust sisuliselt arutanud ega otsustanud, seepärast ei saa ka riigikohus kaalumisele võtta küsimust, kas kaebajale tulumaks õieti on määratud või mitte. Jaoskonna tulumaksu komitee on kaebaja vastulause sisuliselt läbi vaatamata jätnud põhjusel, et see on kirjutatud Vene keeles. Põhiseaduse (R. T. nr. 113/114 — 1920. a.) § 5 järgi on Eesti väbäriigi riigikeeleks Eesti keel. Sama seaduse § 23 järgi võivad Saksa, Vene ja Rootsi rahvusest kodanikud pöörduda riiklikkudesse kesk-asutistesse kirjalikult oma keeles, kuna nende rahvuste keelte tarvitamine kohtus ja kohalikkudes asutustes kui ka omavalitsusasutustes määratakse kindlaks eriseadusega. Seni aga eriseadust eelnimetatud rahvuste keelte tarvitamise kohta maksuma pandud ei ole. Seepärast võivad nimetatud rahvused kohtute, kohalikkude riiklikkude asutuste ja omavalitsusasutuste poole kirjalikult pöörduda ainult riigikeeles, s. o. Eesti keeles. Et Pavel Trofimov on pöördunud vastulausega jaoskonna tulumaksu komitee poole Vene keeles, siis oli tulumaksu komitee õigustatud seda vastulauset läbi vaatamata jätma, nagu tulumaksu peakomitee õieti on seletanud.

Eeltoodud põhjendustel, adm. k. k. § 21 ja 22 p. 1 põhjal otsustas riigikohus: Pavel Trofimovi kaebus jätta tagajärjeta.

Postpakkide kutselehti tuleks täiendada.

Postpakkide kohta, millised saabuvad sihtkohta, saadetakse pakisaajale vastava postkontori poolt sellekohane teadaanne-kutseleht postisaadeteise kohalejõudmise teatega. See kutseleht sisaldab peale postkontori toimingutes vajatud numbrite veel lähtekoha nimetuse, luna korral selle summa ja välismaa pakkide juures maksa oleva tollisumma. Silmas pidades, et kaupmehed saavad sagedasti suuremal arvul postipakke, kusjuures nende kaal mitte harva ulatub kümnetesse kilogrammidesse, nii näiteks kolme, nelja või rohkema arvu pakkide saamisel, on võimatu ühel isikul neid postipakke korraga ära viia. Pärast postkontorist saadetise väljalunastamist ei ole aga võimalik neid pakke kuhugi hoiule anda niikauaks, kuni muretseda veosõiduk või muu abinõu tähendatud pakkide äravõtmiseks. Peale selle

oleks see ka asjata ajaviitega seotud. Veosõiduk või pakikandja algusest peale postile minnes kaasa võtta osutub jällegi tülikaks, asjatult kulukaks ja samuti ka sagedasti mittevajaliseks, kuna ei ole teada, kas pakid üldse nii rasked on, et neid üks inimene korraga ära viia ei suuda, sest saabuvad ju ka väikesed pakid ja kaalu poolest kerged saadetised pakisaajale.

Tartu Kaupmeeste Ühisus on seepärast pöördunud palvega posti-telegraafi-telefoni peavalitsuse poole, et leitaks võimalus saata pakisaajatele kutsed täiendatud kujul ja nimelt nii, et need kutsed sisaldaksid ka teate paki kaalu või raskuse üle.

Peale selle on tungivalt vajaline, et tähendatud kutsed sisaldaksid ka pakisaatja nime või firma, et kaupmeestel oleks võimalik leida suurema arvu saadavate pakkide hulgast kiirema iseloomuga saadetusi ja need esimeses järjekorras postilt välja võtta.

Loodame, et käesolevate nõuete täitmine posti-telegraafi-telefoni peavalitsusele ei tekita ülesamata raskusi ja seepärast peatset täitmist leiab.

Laevasõiduringkondade esindajad majandusministri juures.

Kesknädalal, 2. jaan., käisid Laevaomanikkude Ühingu, Laevajuhtide Seltsi ja Meremeeste Liidu esindajad härrad E. Masik, Gustavson ja Tiitus majandusministri härra A. Oinase jutul, et informeerida kaubalaevastiku seisukorrast ning soovitatavatest sammudest valitsuse poolt laevastiku arendamise võimaldamiseks. Anti edasi paar kuud tagasi eelmisele valitsusele samade organisatsioonide poolt ühiselt esitatud märgukirja ära-kiri ning seletati ligemalt odavaprotsendilise pikaajalise laenu, samuti ka maksunormide alan-damise vajadust laevasõidule. Paluti võimaldada ligemal ajal vähemalt Kr 250.000.— uut 6-protsendilist krediiti, kuna senine krediit on täiesti läbi. Ühtlasi juhiti tähelepanu sellele, et läinud-aastase krediidi abil on võimalus olnud terve rida laevu juure soetada, ligi 200 inimesele tööd leida ja erakapitalisid huvitada. Samuti paluti samme astuda selleks, et Pikalaenu Pangas võimaldada laevasõiduks laenu 6 protseridiga.

Majandusminister teatas, et ta neid soove põhimõtteliselt toetab, lubas küsimusega ligemalt tutvuda ning selle järele vastavad sammud astuda.

Huvitav on märkida, et tööandjate ja töövõtjate organisatsioonid siin täiesti üksmeelselt toimivad, mis tunnistust annab tervest alusest, mis yalitseb sellel majandusalal.

Poola:

Poola eksportinstituuat.

(Warszawa, Elektoralna 2.)

Riigi eksportinstituuat kutsuti ellu vabariigi presidendi määrusega 17. septembril 1927. a.

Selle asutuse sihiks on oma kätteesse kontsentreerida algatust Poola väliskaubanduse meetodi ja tehnika parandamise alal ja tema peasihiks on Poola väljaveo igakülgne toetamine. Instituut hoolitseb kitsa koostöö eest riigi majandusringkondadega; instituudi nõukogus on liikmete üldarv 15, nendest 9 majandusringkondadest. See nõukogu osutub instituudi töö algatuse, kontrolli ja koostöötamise organiks. Instituut püüab kontakti luua nii üksikute eksportööridega kui ka eksportühisustega informatsiooni ehk organisatsiooni mõttes. Riigi eksportinstituuat on organiseeritud kaubandusasutuse alusel, kirjavanetust toimetab täpselt, mis võimaldab temale korraldada kontakti pidamise huvitatutega.

Asutuse tähtsus Poola praeguse majanduse kõrge konjunktuuri juures on väga suur; tal on suured saavutused Poola väljaveo organiseerimise ja parandamise alal. Poola väljavedu, mis seni ebamääraselt madal just organisatsiooni puudulikkuse tõttu, tarvitab ratsionaalset hooldamist ja toetamist, kuna eksportvõimalused alatasa kasvavad.

Oma senises tegevuses paneb instituut suurt rõhku Poola eksportööridele informatsiooni andmisele üksikute välismaa firmade ning välismaa turgude üldise eksportkonjunktuuri kohta. Poola firmadega tutvumine ning ühenduste loomine eksportööridega kergendavad välismaa firmadele orientatsiooni.

Peale selle asutas instituut kutsealalise raamatukogu ja korraldab eksportkaubanduse kohta käivaid väljaandeid, peale selle trükitab ta nädalaruandeid, missugused sisaldavad instituudi poolt kogutud igasugust kasulikku informatsiooni.

Instituudi tekkimine ning töö kindlustavad Poola väljaveole ja tema majanduse ning rahanduse nõuetele ratsionaalset toetust. Instituudi töö on sihitud vastavate teede leidmisele Poola kaubanduse ekspansioonile, pannes piiri Poola kauba sihita ümbereksimisele ettevalmistamata turgudel; välismaa kaupmeestele aga kergendab ta orienteerumist Poola väljaveos, andes ses suhtes igasugust võimalikku informatsiooni.

Leedu:

Kaubandus Eesti ja Leedu vahel.

Lähemalt vaadeldes meie kaubanduslikku läbikäimist Leeduga 1927. aastal ja 1928. aasta 10

kuu jooksul näeme tugevat tõusu nii sisse- kui ka väljaveo osas. Eesti väljavedu Leedusse on alati olnud tunduvalt suurem kui sissevedu Leedust, kuid 1928. a. näitab sisseveo kasvamist: väärtuse poolest on 1928. a. 10 kuu sissevedu rohkem kui kolm korda suurem kogu 1927. a. sisseveost. Väljavedu on samal ajal ligi 25% võrra tõusnud.

Tähtsamad Leedu kaubad, mida suuremal arvul Eestisse tuuakse, on toiduained-põllusaadused (95,8 tonni 26,1 tuh. krooni väärtuses, sellest suurem osa herned); siis metallkaubad — kasitööriistad (2,7 tuh. kr.), lukusepatöö (1,2 tuh. kr.), kruvid, poldid, mutrid (4,1 tuh. kr.) ja muud metallkaubad vähemal hulgal, kokku 10.242 krooni eest. Kõiksugu seemneid on toodud 2 tonni 3 tuh. krooni väärtuses, hern., toiduaineid (4. rühm), kiuaineid ja tekstiilsaadusi igas rühmas 2,5 tuh. kr. eest ja muud kaupa vähemal hulgal. Viimasel ajal on hakatud Leedust sisse vedama suuremal arvul bensini — 1928. a. 10 kuu jooksul toodi 152,3 tonni 32,0 tuh. krooni väärtuses.

Eesti väljaveos Leedusse esinevad tähtsamate kaupadena enamasti Eesti tööstussaadused: paber, tekstiilkaubad, masinad ja aparaadid, tsement ja nahasaadused. Paberit on Leedusse veetud 1928. a. 10 kuu jooksul järgmiselt:

Kirjutuspaber	205 tn.	63,1 tuh. kr.
Trükipaber	189 „	46,1 „ „
Ajalehepaber	106 „	23,7 „ „
Ern. paber	15 „	3,8 „ „

Terve paberirühma (9. rühm) väljavedu tõusis 1928. a. 10 kuu jooksul 515 tonnini (väärtus — 137,6 tuh. kr.). Kogu 1927. aastal oli ta 190 tonni 54,3 tuh. kr. väärtuses.

Veel suurem oli tekstiiltööstuse saaduste väljavedu. Selle koguväärtus tõusis 1927. aastal 926,3 tuh. kr. ja 1928. a. kümnel kuul 1.022,7 tuh. kr.

Masinaid on 1928. a. Leedusse saadetud 129 tonni 223,4 tuh. kr. eest (1927. a. 12 kuu jooksul 20 tn. 124,8 tuh. kr.), sellest 81 tonni (90,0 tuh. kr.) külmutusmasinaid, 11 tonni 96,8 tuh. kr. eest telefoniaparaate ja 7,1 tuh. kr. eest raadioaparaate ja nende osasid.

Põllutöömasinaid veeti välja 8 tonni 10,2 tuh. kr. (1927. a. 1 tn. 0,9 tuh. kr.). Nahatööstuse saadustest tähtsamad olid jalanõud (44,3 tuh. kr.) ja tallanahk (1,7 tuh. kr.). Õige suure tähtsusega on veel 19. rühm (tsement), mille väljavedu ulatus 1928. a. 65,6 milj. kroonini (1927. a. oli ta 5,2 milj. kr.), kuid tsemendi edaspidist väljavedu Leedusse (kui ka mõne teise kauba väljavedu) on takistanud hiljuti kõrgendatud tollimäärad Leedus.

Uusi seadusi ja määrusi.

Aktsiisimaksud.

1. jaan. 1929. hakkas maksma aktsiisimaksu määrade seadus (R. T. 104 — 1928.), välja arvatud selle seaduse § 1, mis käib piirituselt ja viinalt võetava aktsiisimaksu kohta, ja mis hakkab maksma 1. juulist 1929. Uus seadus näeb ette, missugusel määral võetakse aktsiisimaksu: piirituselt, viinalt, napsidelt, likööridelt, veinidelt, õllet, pärmilt, tubakalt ja tubakasaadustelt, paberossikestadelt, paberossipaberilt ja tulitikkudelt. Kuni 31. dets. 1928. maksvate seaduste kohaselt panderollitud saadusi on lubatud saata müügile kuni nende tagavarade lõppemiseni.

Sisseveo üld- ja minimaaltollitariifide maksmapanek.

Sisseveo üld- ja minimaaltollitariifide maksmapaneku seadus (R. T. nr. 39 — 1928.) on muudetud ja uues redaktsioonis maksma pandud (R. T. nr. 105 — 1928.). Uue redaktsiooni järele tunnustatakse samuti kui endise seaduse järele ajutiselt, kuni uute üld- ja minimaaltollitariifide maksmapanemiseni, sisseveo minimaaltollitariifiks maksev sisseveo tollipõhitariif ühes juurekuuluvate lepingitariifidega, mis võetakse tarvitusele kaubalepingutes ettenähtud alustel, kuna sisseveo üldtariifina pannakse maksma sisseveotolli põhimäärad 50%-lise kõrgendusega. Üldtariifi kasutatakse kõigi nende riikide maa- ja tööstussaaduste kohta, kellega Eestil puudub kaubaleping või kellega sõlmitud lepingus ei ole nähtud ette tollisoodustusi Eesti maa- ja tööstussaadustele. Vabariigi valitsusele on õigus antud lükata edasi või panna seisma ajutiselt, kuid mitte kaue-

maks kui 1. augustini 1929. a., üldtariifide määrade tarvitusele võtmist ja pikendada või maksma panna tollipõhitariifi käsitamise aega nende riikide suhtes, kellega sõlmitud kaubanduslikud kokkulepped on alla kirjutatud, kuid jõusse astumata.

Raudtee üldine kaubaveotariif.

1. jaan. 1929. a. hakkas maksma raudtee üldine kaubaveotariif nr. 66. Tariifis on peale tariifimääruste kaupade nimekiri ja klassifikatsioon, veomaksumäärade tabelid, jaamade nimekiri, jaamavaheliste kauguste tabelid ja teevarude nimekiri.

Tariif on avaldatud R. T. nr. 100 — 1928. a.

Meetristsüsteemi maksma hakkamisest.

Kaalu- ja mõõduseadus (R. T. 187/188 — 1925.) hakkas kaalu- ja mõõduseaduse elluviimise ja maksmapaneku määruse (R. T. 40 — 1926.) põhjal 1. jaan. 1929. a. peale maksma. Igasugustel sisemaalistel äritehingutel: vahetamisel, ostmisel, müümisel, töö arvestamisel töötasu kindlaksmääramiseks, materjalide vastuvõtmisel ja väljaandmisel võib nüüd tarvitada ainult meetristsüsteemi kaalusid ja mõõtusid.

Tallinna sadama kombed.

Tallinna sadama kombed laevade prahtimise, laadimise ja lossimise kohta on Kaubandus-tööstuskoja poolt registreeritud ja Kaubandus-tööstuskoja Teatajas nr. 1 — 1929. a. avaldatud. Need registreeritud kombed astuvad jõusse alates 1. veebr. 1929. a.

Tolliteateid.

Tollikomitee otsusi mõnede kaupade tollimise kohta.

Avaldatakse teadmiseks, et tollikomitee otsustas tunnistada:

I. A. Sisseveotariifis.

Masinate juures tarvitavad puust treititud lõngapoolid, umbes 15 sm kõrged, kaaluga alla ½ kg tüki, t.-t. § 61 p. 2 alla kuuluvaks, kui puust treialitööd märkus 1 põhjal (mitte masinaosad, vaid tööstuse tarbeasjad). T.-k. otsus nr. 2422 — 15. dets. 28.a.)

Puuvillane kangas, mis läbi imbutatud kautšukiga või ühelt poolt paksu kautšukikorruga kaetud, tarvitavad auto väliskummide pa-

randamiseks, t.-t. § 88 p. 1-b alla kuuluvaks, samal alusel, nagu kummivahariie, talitades t.-s. § 216 kohaselt (t.-k. otsus nr. 2416 — 15. dets. 28. a.).

Värvilisest klaasist silmadega portselanist öökull, missugune kuju seest tühi, peas ja seljas augud, kuju tarvitatakse lambi või kütüna kuplina, t.-t. § 76 p. 4 alla kuuluvaks, kui portselanist teos tubade kaunistamiseks, ilustustega (t.-k. otsus nr. 2431 — 22 dets. 28. a.).

Heegeldamiskonksud tselluloidist, t.-t. § 157 p. 3 alla kuuluvaks (t.-k. otsus nr. 2432 — 22. dets. 28. a.).

Naiste kõhuvööd („Teufel's Silva Leibbinden“), mida tarvitatakse naiste poolt

peale sünnitamist, kõhuvöö küljes sukahoidjad, mis ühtlasi ka takistajaks kõhuvöö üleskerkimiseks, t.-t. § 169 p. 1 alla kuuluvaks kui arstlikud tarbeasjad (t.-k. otsus nr. 2430 — 22. dets. 28. a.).

Korgist plaadid, alla 2 mm paksuses, missugused valmistatud korgipuru paksu korrana puuvillasele kangale kleepimise teel, tarvitatakse saapa pinsolite tegemiseks, t.-t. § 194 p. 1 alla kuuluvaks kui linoleunu taoline kaup, t.-s. § 216 kohaselt (t.-k. ots. nr. 2425 — 22. dets. 28. a.).

Portselanist istuva pajatsi kuju, mis enesest moodustab nii tuhatoosi kui ka paberossipitsi; kuju suus paberossipitsi osa, kuhu pabeross mahutatakse, kuna mütsi külge on kinnitatud pikk siidiga kaetud kummitoru, mille küljes on portselanist paberossipitsi ülejäänud osa, t.-t. § 215 p. 1 alla kuuluvaks kui kallihinnaline pudukaup (t.-k. ots. nr. 2431 — 22. dets. 28. a.).

Kondist augutegemise pulk, t.-t. § 215 p. 2 alla kuuluvaks kui kondist teos (t.-k. otsus nr. 2432 — 22. dets. 28. a.).

Lätisse veetavate kodumaa kaupade päritolunõuetusi

annavad välja:

Kaubandus-tööstusministerium;
 põllutööstusministerium;
 Kaubandus-tööstuskoda ja tema osakonnad, kui need avatakse;
 Pärnu Börsikomitee;
 Tartu vabrikantide ühisus;
 Narva tolliülem Narvas ja Narva-Jõesuus; tolliülemad — Valgas, Kuresaares, Haapsalus ja Paldiskis ja
 Pärnu tolliameti Mõisaküla tolliläbilaskepunkti juhataja Mõisakülas.

Turgude ülevaade.

Tähtsamate eksport- ja importkaupade suurmüügihindade kõikumisest Tallinnas 1928. a.

Tallinna börsikomitee andmetest näeme:

Rukkid (Eesti) maksid 1928. a. alul 345—350 senti pd., novembris aga 295—300 senti. Detsembris ei ole Eesti rukiste hinda noteeritud. Saksa rukiste hind oli detsembris 280—285 s. pd.

Odrad (toidu) olid aasta alul sama kallid kui rukkid. Suvel olid odrad kallimad ja maksid üksvahe juba 385—390 senti pd. Hiljem langes odradel hind ja aasta viimastel kuudel maksid toiduodrad 310—320 senti pd. Õlleodrad olid langenud aasta lõpul 325—330 senti peale, kuna nad aasta alul 365—370 senti olid maksnud.

Kaerad maksid (välismaa omad) aasta alul 295—300 senti pd. Juuli- ja augustikuus tõusis kaarte hind 350—360 senti peale, langes hiljem ja detsembris võis osta kaeru 285—290 senti eest puud.

Nisujahu, mis välismaalt tulnud, maksis aasta alul 800—830 senti pd. Väheste kõikumiste järele langes jahu hind novembris 715—740 senti peale ja jäi nii püsima viimase noteerimiseni, mis 12. dets. oli.

Kartulid kallinesid aasta algusest peale kuni suveni. Juulikuu keskpaigas maksis eksportkartulite pd. 150—175 senti. Uus kartulisaak alandas kartulite hinda, nii et detsembri keskpaigas maksid eksportkartulid 95—100 senti ja piiritusekartulid 72—78 senti pd.

Õlikoogid. Linaseemnekoogid maksid aasta alul 325 senti, kevadel 335, suvel 330 ja aasta lõpukuudel 340 senti pd. Päevalille seem-

nete koogid maksid aasta alul 330, suvel ja sügisel 315 ja aasta lõpukuudel 335 senti pd.

Nisukliid on läinud aasta jooksul kallinenud. Aasta alul maksis nende pd. 215—230 s., vahete-vahel hiljem 250—255 senti ja dets. esimesel poolel 240—250 senti.

Eksportvõi hind kõikus aasta jooksul sagedasti. Aasta alul oli pd. hind 46—50 krooni, langes jaan. lõpuks 42—44 krooni peale, tõusis märtsis 50—52 kroonini, langes mai lõpuks jälle 42—44 krooni peale, tõusis siis, ehk küll kõikus, ja aasta lõpukuudel maksis pd. vahel 56 krooni 40 senti kuni 58 krooni 40 senti.

Sealiha 1. sordil oli hind aasta alul 12 krooni 40 s. — 13 kr. 20 s. Hiljem tõusis hind ja oli kõige kõrgem septembri- ja oktoobrikuus, kus kord juba 21 krooni pd. maksis. Aasta lõpukuudel läks sealiha odavamaks ja dets. keskpaigas maksis pd. 15 kr. 20 s. — 16 kr.

Loomaliha 1. sort maksis aasta alul 6 kr. — 9 kr. 60 s., kevadel vahel juba kuni 14 krooni ja nov. lõpul ja dets. alul sama palju kui aasta alul.

Heeringad olid aasta lõpul kallimad kui aasta alul. Nii maksid Schoti „Matfulls“ jaan. 50—54 kr. ja detsembri esimesel poolel 55—57 krooni.

Linadel kõikus hind läinud aastal tunduvalt. Aasta alul maksis R. sorti linade puud:

Liivi	23	kr. 50 s. — 24 kr. — s.
Petseri	26	„ 50 „ — 27 „ — s.
Võru	25	„ — „ — 25 „ 50 s.
Tartu	23	„ 50 „ — 24 „ — s.

Veebruarikuus tõusis Liivi linadel hind üks-vahe kuni 28 krooni, Petseri linadel 30 kr. 50 s., Võru linadel 30 kr. 50 sendi ja Tartu linadel kuni 28 krooni peale. Hinna tõusule järgnes langedamine ja linamüügi uue hooaja alul olid linad palju odavamad kui aasta esimesel poolel. Hiljem on hind küll veidi tõusnud, kuid 12. det. oli hind siiski odavam kui aasta alul. Nimelt maksid (puudahind):

Liivi R.	22 kr. 50 s.	kuni	23 kr. — s.
Petseri	24 „ — „	—	24 „ 50 s.
Võru	23 „ 50 „	—	24 „ — s.
Tartu	22 „ 50 „	—	23 „ — s.

Raud läks läinud aastal kallimaks. Hind oli sordiraua aasta lõpul 2 kr. 60 s. kuni 2 kr. 90 senti, seega 35—60 senti kõrgem kui aasta alul. Vitsrauaal kerkis hind 3 kr. — 3 kr. 80 s. pealt aasta alul 3 kr. 30 s. kuni 4 kr. 10 sendi peale.

Karjasaaduste hinnad Londonis jaanuari alul.

Võid: Daani 195 sch. per cwt. Uus Meremaa 170 kuni 186 sch. per cwt. Eesti noteerimised puuduvad. Siberi 180 sch. per cwt.

Daani või hind langes ka läinud nädalal ja teda noteeriti 5 schillingi võrra tsentnerilt madalamalt kui eelmisel nädalal; teiste võisortide hindades muudatusi ei olnud. Üldine turu seisukord on kujunenud kindlamaks kui see viimaste nädalate jooksul on olnud. Enne jõulupühi Inglis- ja Saksamaal aset leidnud ostmised surusid Daani või hinnad ebanormaalselt kõrgele pinnale ja sellega on ka seletatav Daani või hinna langemine viimase kolme nädalal jooksul. Pühade möödumisega on Londoni võiturg tervema tooni omandanud. Tuleb arvesse võtta, et praegused hinnad on palju kõrgemad eelmise aasta sama aja omadest ja seepärast ollakse äraootaval seisukohal, kas tarvitajate nõudmine praeguste kõrgete hin-

dadega kohaneb. Daani või hind langes ka Kopenhaagenis, kus läinud nädalal ametlikult noteeriti 324 krooni, 334 krooni vastu eelmisel nädalal. Uveit Meremaalt Londoni tulnud või leidis rahuldavat nõudmist kindlate hindadega.

Peekoni: Daani 89 kuni 102 sch. per cwt. Rootsi 83 kuni 96 sch. per cwt. Eesti 78 kuni 86 sch. per cwt. Poola 68 kuni 78 sch. per cwt.

Ametlikkudes peekoni hindade noteerimistes, võrreldes eelmise nädalaga, muudatusi ei olnud, kuid paljude sortide hinnad näitasid ebakindlust ja kalduvust alanemise poole. Turg püsis vaiksena ja nõudmises ei olevat lähemal ajal paranemist loota. Turul on praegu erakordselt suurel määral rasvast ja rasket sorti peekonit, missuguse asjaoluga on ka seletatav viimasel ajal aset leidnud hindade langemine. Selle peale vaatamata on aga praegused hinnad kõrgemad eelmise aasta sama aja omadest. Nõudmine Daani peekoni järele oli väike ja tähelepanu oli pöördud peaaegselt paremate sortide peale. Balti riikidest tulnud peekoni järele oli nõudmine vaikne, enamasti alanenud hindadega.

Munad: Daani 20 kuni 26/6d. per 120 tk. Belgia 16/6 kuni 17/— per 120 tk. Eesti puuduvad turul.

Munade hinnad näitasid alanemistendentsi, peaaegselt kallimate sortide eest. Nõudmine püsis vaiksena ja saadetused olid keskmised. Kätte on jõudnud sarnane aasta-aeg, millal harilikult hooajaline munade saadetiste vähenemine aset leiab.

Üiendus.

Meie ajakirja nr. 1 s. a. on „Tallinna sadama kommetes“ sisse sattunud eksitavad trükivead. Nii on § 15 normide tabelis lhk. 16 punkt f all trükitud — liiprid, loads... 7 0., peab aga olema: 75. 60.

London.

10. I. Nisu, kaal—496 Ingl. nl.	
Northern Manitoba	£ 48/6
Hard Winter	44/6
Rosario Santa	32/3
Jahu, kaal — 280 Ingl. naela.	
Manitoba	31/9
Austraalia	33/—
Kansas	32/9
Odrad, Kanada Nr. 3, kaal — 370 Ingl. naela.	33/—
California, kaal — 424 Ingl. naela	49/6
Kaerad, kaal — 320 Ingl. naela	
La Plata	25/9
Canada Nr. 2	25/9

Linad, cif.

Riga Z. K.	£ 90.0 — 98.0
Pärnu H. D.	83.0 — —
Slanetz U/A Medium	94.0 — 95.0
Bacon, kaal 112 Ingl. naela,	
Iiri	sh. 98.0 — 106.0
Daani	89.0 — 102.0
Kanada	84.0 — 96
Ameerika	—
Munad, kaal — 120 Ingl. naela	
Inglis	22.0 — 24.0
Iiri	—
Või, kaal — 112 Ingl. n.	
Hollandi	— — —
Daani	194.0 — 196.0
Uus-Meremaa	168.0 — 198.0
Austraalia	164.0 — 184.0
Argentina	—

Hamburg.				Saksa „Eksport“, 50 kgr.	
10. I. Nisu				eest termiin	£ 11/7½
Sisemaa, tonni eest	Rmk.	224—226		Jaava, 50 kgr. eest, termiin	” 11/10½
Manitoba, cif 100 kgr. eest term. fl.		13.25		American Fine Granulated	
Hard Winter, cif 100 kgr.				50 kgr. eest	
eest termiin	fl.	12.65		Riis Burmah II, 50 kgr. eest	” 13/9
Ameerika jahu, cif. 100 kgr.				Rasv	
eest termiin	\$	5½ - 6½		Purelard American, 100 kgr.	
Rukis				eest	\$ 31½
Sisemaa, tonni eest	Rmk.	222—224		Steamlard	” 29½
Western II, cif 100 kgr. eest	fl.	12.15		Või Berliini en gros	
Kaerad				hinnad, tsentneri eest	Rmk.
Sisemaa, tonni eest	Rmk.	224—226		Sisemaa I sort	” 180.—
Odrad, talve				” II ”	” 171.—
Sisemaa, tonni eest	Rmk.	—		” III ”	” 155.—
Odrad, suve				Välismaa I sort	” —
Sisemaa, tonni eest	”	—		” II ”	” —
Suhkur				Eesti või	” 197—199
C. S. R. Feinkorn, 50 kgr.				Läti või, punane	” 198—200
eest, loco	£	11/10½		” ” must	” 194—196

Välisbörsid:

	L O N D O N										
	28. XII	29. XII	31. XII	2. I	3. I	4. I	5. I	7. I	8. I	9. I	10. I
Frank	124.00	124.08	124.08	124.11	124.10	124.09	124.09	124.09	124.03	124.03	124.08
Dollar	4.8565	4.8546	4.8531	4.8512	4.8506	4.8513	4.8515	4.8513	4.8504	4.85	4.8517
Rootsi kroon	18.10 ^{9/16}	18.11 ^{5/8}	18.12 ^{1/4}	18.13 ^{3/8}	18.13 ^{1/4}	18.13	18.13 ^{1/8}	18.13 ^{1/8}	18.13	18.13	18.14
Daani kroon	18.17 ^{3/4}	18.17 ^{5/8}	18.17 ^{7/8}	18.18 ^{1/8}	18.17 ^{7/8}	18.178	18.18 ^{1/8}	18.18 ^{1/4}	18.18 ^{1/8}	18.18 ^{1/8}	18.18 ^{1/8}
Norra kroon	18.19	18.19 ^{1/8}	18.19	18.19 ^{1/8}	18.19 ^{1/8}	18.19 ^{1/8}	18.19 ^{1/8}	18.19 ^{1/8}	18.19 ^{1/4}	18.19 ^{1/4}	18.19 ^{3/8}
Saksa mark	20.38 ^{7/8}	20.38 ^{5/8}	20.38 ^{1/4}	20.39 ^{1/4}	20.388	20.38 ^{3/4}	20.38 ^{1/4}	20.388	20.39 ^{3/8}	20.40 ^{3/8}	20.40 ^{1/4}
Soome mark	193.—	192.90	193.—	193.—	192.90	192.90	192.87	192.93	192.95	192.90	192.82
Florin	12.0781	12.08	12.0781	12.0812	12.0798	12.0762	12.0762	12.0768	12.08	12.0837	12.0843
Litra	92.75	92.78	92.75	92.64	92.65	92.65	92.66	92.63	92.64	92.66	92.72
Helveetsia fr.	25.15	25.15	25.17	25.18 ^{7/8}	25.188	25.19	25.19	25.19	25.19	25.19 ^{5/8}	25.20 ^{3/4}
Tshehhosl.kr.	163.81	163.81	163.75	163.68	163.68	163.75	163.87	163.81	163.87	163.81	163.75
Belgia frank	34.87 ^{1/8}	34.87 ^{5/8}	34.88 ^{1/4}	34.88 ^{3/4}	34.88 ^{1/4}	34.89	34.89 ^{3/8}	34.89 ^{7/8}	34.89 ^{5/8}	34.90 ^{1/4}	34.90
Schillingid	34.45	34.45	34.48	34.45	34.46	34.47	34.44	34.45	34.47	34.47	34.46
Pengo	27.84	27.85	27.84	27.83	27.82	27.83	27.83	27.83	27.83	27.82	27.82
Latt	25.17	25.17	25.17	25.17	25.17	25.17	25.18	25.17	25.17	25.17	25.19
Litt	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—
Tsherv.	9.43	9.43	9.43	9.43	9.43	9.44	9.43	9.42	9.42	9.42	9.43
Eesti kroon	18.15	18.16	18.14	18.14	18.13	18.14	18.15	18.16	18.14	18.12	18.14
Höbe p/unts	2/27 ¹⁶	2/27 ¹⁶	2/28 ⁸	2/25 ¹⁶	2/25 ¹⁶	2/25 ¹⁶	2/28 ⁸	2/27 ¹⁶	2/28 ⁸	2/23 ⁸	
Plaati p/unts		265.				260/—		260/—			
Kuld p/u.						84/11 ^{1/4}					

	B E R L I I N										
	28. XII	29. XII	31. XII	2. I	3. I	4. I	5. I	7. I	8. I	9. I	10. I
Naelsterling	20.383	20.38	20.381	20.387	20.392	20.378	20.378	20.392	20.39	20.40	20.40
Frank	16.44	16.425	16.43	16.435	16.425	16.42	16.425	16.44	16.44	16.45	16.445
Dollar	4.1970	4.1975	4.1995	4.2025	4.204	4.2005	4.201	4.2035	4.2040	4.2070	4.2050
Rootsi kroon	112.82	112.45	112.45	112.43	112.44	112.40	112.40	112.45	112.46	112.52	112.46
Daani kroon	112.14	112.15	112.15	112.15	112.17	112.12	112.12	112.18	112.13	112.20	112.19
Norra kroon	112.05	112.05	112.03	112.07	112.06	112.02	112.02	112.08	112.03	112.11	112.10
Soome mark	10.555	10.555	10.557	10.561	10.565	10.563	10.562	10.564	10.57	10.579	10.575
Florin	168.78	168.71	168.70	168.80	168.78	168.74	168.73	168.85	168.84	168.85	168.80
Litra	21.97	21.975	21.975	21.985	22.—	21.995	21.995	22.005	22.015	22.02	22.00
Helveetsia fr.	81.04	80.93	80.92	80.945	80.95	80.90	80.70	80.945	80.945	80.985	80.905
Tshehhosl.kr.											
Belgia frank	58.45	58.45	58.425	58.42	58.45	58.41	58.395	58.41	58.42	58.46	58.44

EESTI KOMMERTS PANK

PEAPANK: TALLINN, SUUR KARJA 7

OSAKONNAD: Tartu, Viljandi, Pärnu, Valga, Petseri, Narva ja Haapsalu

Telefonid peapangas:	juhatus:	1-57	panga keskjaam:	6-13
		9-89		9-86
		22-09		15-07
				19-03
				19-62
				29-61

Telegraafi aadress: KOMPA

Sissemakstud põhikapital Kr. 1.400.000.—

Võtab raha hoiule ja maksab kõrget ajakohast protsenti

Annab laenusid vekslite, obligatsioonide ja mitmesuguste väärtuste kindlustusel

Ostab ja müüb välisraha ja -tšেকে, Eesti Hüpoteeqipanga pantlehti, Eesti 1927. a. välislaenupabereid

Saadab raha teistesse linnadesse kodu- ja välismaal

Toimetab kõiksugu pangaoperatsioone

Korrespondendid kõigis kodumaa linnades, alevites ja tähtsamates välismaa linnades

Kiire pangatalitus

Panga juhatus

Tallinna börsikomitee juures asuva kaupade ja prahtide komisjoni poolt koteeritavaate kaupade nimikirjad ja hinnad (en gros).

		Kroonid.	Kroonid
Jahud: nisu, pehme s.,			
Ameerika ja Inglise	100 kg.	43.60—45 15	tünn 25.—
„ sõre, kõrgem sort			1 kg. 1.05—1.12
Ameerika ja Inglise	”	43.90—44 50	” 0.50—0.80
„J. Puhk ja Pojad“ rukkijahu	”	18.30—18.90	” 20.75
” püül	”	24.40—25.60	” 20.75
„J. Puhk ja Pojad“ suurveski			” 13.65
saadused. Hinnad arvatud 50			” 21.25
klg. eest ühes valge puuvil-			” 20.50
lase kotiga.			” 18.50
Püülijahu:			” 22.—
Rukkিপüül patent (à 50 kg.)	50 kg.	29.30	” 18.90
harilik	”	25.60	” 14.65
„Eesti Parem“ saiajahu à 50 kg.	”	45.75	” 14.65
„Kalev“	”	42.70	” 14.65
„Taara“	”	40.85	” 14.65
„Kungla“	”	37.20	” 14.65
„Sampo“	”	35 40	” 14.65
Manna	100 kg.	48.80	” 14.65
Granular	”	43.80	” 14.65
” poolsõre	”	46.35	” 14.65
” sõre	”	47.—	” 14.65
Jahu: nisu, pehme — sõre	”	35.40—45 75	” 14.65
A/S. Rotermanni teh.:			” 14.65
Jahu: rukki	”	18.45—18.85	” 14.65
” püül	”	24.00—25.20	” 14.65
” nisu, pehme — sõre	”	35 80—45.60	” 14.65
Nisu, Eesti	”	23.80	” 14.65
Rukis, Eesti	”	—	” 14.65
” Saksamaa	”	16.75—17.10	” 14.65
Kaerad, toidu, Eesti	”	17.10—17.40	” 14.65
” Saksamaa	”	17.10—17.40	” 14.65
Odrad, õlle välismaa	”	19.80—20.15	” 14.65
” toidu	”	18.90—19 50	” 14.65
Herned, Hollandi	”	41.20—41 50	” 14.65
Riis, Burma II	”	35.70—36.30	” 14.65
Kartulid, ekspord	”	5 50—5 80	” 14.65
” piirituse	”	4.39—4.76	” 14.65
Kartulitärklis „Superieur“	”	41.20	” 14.65
Siirup, kartuli, 420/0	”	48.80	” 14.65
Glükoos	”	42.70	” 14.65
Või, ekspord, I sort	1 kg.	3.10—3.14	” 14.65
Margariin, välismaa	”	1.22—1.26	” 14.65
” kodumaa	”	1.09—1.26	” 14.65
Kaseiin, Eesti	100 kg.	78—80	” 14.65
Juust „Schweitsi“, kodumaa	1 kg.	1.74—1.83	” 14.65
Munad, ekspord I s.(kast 1440 tk.)	kast	—	” 14.65
Kakao, Hollandi	1 kg.	1.60—1.83	” 14.65
” Inglise	”	1.35—1.45	” 14.65
” Ameerika	”	—	” 14.65
Kohv, Rio, Santos	”	2.70—2.80	” 14.65
” Keskk-Ameerika sordid	”	3.20—4.30	” 14.65
Tee, lahtine, Orange Pekoe, Tseilon	”	5.20—5.65	” 14.65
” Orange Pekoe, Java	”	4.70—5.30	” 14.65
” Morning, Hiina	”	2.55—2.80	” 14.65
Suhkur, peenike, valge, Saksam.	100 kg.	—	” 14.65
” Inglise	”	—	” 14.65
” Tshehhosl.	”	35.40—35.70	” 14.65
” Vene	”	—	” 14.65
Suhkur, peenike, valge, Poola	”	35.10—35.40	” 14.65
Sool, lahtine, Vene, franko jaam	”	—	” 14.65
Narva ja Irboska	”	3.35—3.40	” 14.65
Saksa	”	3.40—3.65	” 14.65
Heeringad, Yarmouth, Matties	tünn	44.00—50.00	” 14.65
” Matfulls	”	48.00—54.00	” 14.65
Heeringad, Schotti Matties	”	51.00—53.00	” 14.65
Heeringad, Schotti Matfulls	”	55.00—57.00	” 14.65
Heeringad, Norra	”	30.—	” 14.65
Heeringad, Islandi	”	—	” 14.65
Liha, sea, I sort	1 kg.	—	” 14.65
” looma, I sort	”	—	” 14.65
Õlikoogid, linaseemne	100 kg.	—	” 14.65
” päevalille	”	—	” 14.65
” suhkrupeedi	”	—	” 14.65
Jahu, päevalille	”	—	” 14.65
Segajõutoit I s.	”	—	” 14.65
” II s.	”	—	” 14.65
Soja tangud	”	—	” 14.65
Mais	”	—	” 14.65
Nisukliid	”	—	” 14.65
Puuvillane riie, Bjas	meeter	0.59—0.73	” 14.65
” Mitkal	”	0.45—0.53	” 14.65
Lina, Liivi R. Saatejaam	1000 kg.	1342—1372.50	” 14.65
” Põlseri	”	1403—1433.50	” 14.65
” Võru	”	1403—1433.50	” 14.65
” Tartu	”	1342—1372.50	” 14.65
Linaseemneõli, 87 1/2 % o basis	100 kg.	28 70—29 30	” 14.65
” 95	”	37.80—39.65	” 14.65
Kivisüsi, auru, Yorkshire,	”	—	” 14.65
2 korda pestud	1000 kg.	25.—27.—	” 14.65
” Newcastle	”	24.40—25.60	” 14.65
” sepa	”	29.—30.—	” 14.65
Koks, gaasi	”	—	” 14.65
Põlevkivi, I sort A fr-ko Kohtla j.	”	6.10	” 14.65
” I B	”	5.50	” 14.65
” II	”	4.90	” 14.65
” III	”	2.75	” 14.65
” Fenolaat, netto	100 kg.	9.50	” 14.65
” Gudroon brutto	”	12.25	” 14.65
” Tooresõli netto	”	9.25	” 14.65
” Mootornafta	”	10.—	” 14.65
Riigi turbatõstus: „Turvas“	1000 kg.	12.85	” 14.65
Põlevkiviipigi franko j. Kohtla	100 kg.	11.25	” 14.65
Raud, sordi	”	16.50—18.50	” 14.65
” vits	”	20.—23.—	” 14.65
” plekk	”	22.—28.—	” 14.65
” plekk, tsingitud	”	34.75—38.50	” 14.65
Raudtalad	”	16.—	” 14.65
Teras, vedru	”	27.50—30.50	” 14.65
” tööriistade	”	73.25—85.40	” 14.65
” talla, ree	”	18.30	” 14.65
Inglüstina	”	543—549	” 14.65
Seatina	”	53.40—57.95	” 14.65
Vaskplekk, punane	”	210.—	” 14.65
” valge	”	200.—	” 14.65
Tsinkplekk	”	90.—91.50	” 14.65
Masinaõli, Vene ja Poola	”	27.45—29.30	” 14.65
” Ameerika	”	29.90—31.70	” 14.65
” mootori	”	35.40—42.70	” 14.65
” Poola	”	34.80—67.10	” 14.65
” auto	”	39.65—103.70	” 14.65
Linaseemneõli	”	92.10	” 14.65
Värnlits	”	94.55	” 14.65
Tsilindriõli, Ameerika 280 ⁰	”	31.10—36.60	” 14.65
” 320 ⁰	”	45.75—54.90	” 14.65
Põlevkiviõli	”	—	” 14.65
Nafta, Vene	”	13.10—15.—	” 14.65
” Ameerika	”	11.90—13.10	” 14.65
Petrooleum, Vene, sisternid ja	”	—	” 14.65
vaadid	”	15.—16.20	” 14.65
” Am., sistern. ja vaadid	”	15.—16 20	” 14.65
Bensliin, Vene	”	36.60	” 14.65
” Ameerika	”	38.—	” 14.65
Eesti traktorbensiin	”	16.20—17.10	” 14.65
” jõubensiin autode jaoks	”	32.35	” 14.65
Pesusooda, kodumaa	”	11.60	” 14.65

Seebikivi 720/o	100 kg.	27.45—30.50
Värvid, nigros., veessulav, välim	1 kg	5.50
" tsinkvalge, välim.	"	0.80
" tinavalge,	"	0.92
" ooker,	"	0.18—0.26

Väetisained,		
salpeeter, Norra	100 kg.	tünn —
" " Tshiili	75 " kott	—
superfosfaat 18—200/o	100 kg.	"
thomasjahu 16—170/o	100 kg.	"
kaalisool 300/o,	100 kg.	"
" 400/o	"	"
kainiit 120/o	"	"
Vävelhapuammoniaak	75 kg.	kott —
Lubjalämmastik	100 kg.	" —
Vosvoriit, Eesti 25—270/o	100 kg.	" —
Eesti rikast, vosvoriit 25—270/o	"	" —
Paber, rotatsiooni	100 kg.	24.40
Tsement, Portland, Kunda		
putt 170 kg.	tünn	8.75
Tsement, Aseri		—
Kriit, toores	100 kg.	—
" pestud	"	7.—7.6
Asfalt	"	7.26
Kivitõrv, välismaa	"	—
Puntõrv	"	—
Lubi	"	2.62—3.05
Kips, tükides franko j. Irboska	1000 kg.	15.25
" jahvatatud	"	24.40
" krohvimise	"	36.60—42.70
Telliskivid, I s., Rapla franko		
vagun Tallinn	1000 tk.	59.—65.—
Tulitükid, orig. kast (5000 toosi)		
mark „Baltika“ ja „Phoenix“		130.—
Nahk, talla, Eesti, kodumaa tooresnast,	1 kg.	3.90—4.40
Nahk, talla, Ameerika tooresn. valmistatud, I sort	"	4.40—4.65
Nahk, talla, Ameerika tooresn. valmistatud, II sort	"	3.90—4.40

Liverpooli börs.

American Fully Middling Inglise naela (lbs) eest
7 jaan. Ingl. pensi (d) loko 10.41, jaan. 10.40,
märts 10.19, mai 10.23, 8. jaan. Ingl. pensi (d)
loko 10.41, jaan. 10.16, märts 10.20, mai 10.24.

Prahid:

Lina		
Tallinn — Stettiin	1000 kg. sh.	—
" — Ghent	1016 kg.	22/6
" — Dundee	"	32/6
" — Belfast	"	47/6
Takud		
Puumaterjalid	Standard	
Tallinn — London	sh.	45/—
" — Hull	"	47/6
" — Dundee	"	41/—
" — Manchester	"	53/—54/—
" — Grangemouth	"	42/—
" — Belfast	"	55—57/6
" — Antwerpen ja Ghent	"	40/—
" — Rotterdam	tonn Hfl.	52.—
" — Amsterdam	"	28.—
Segakaup		
Tallinn — Stettiin	1000 kg. sh.	12—25/—
" — London	1016 kg.	15—40/—
" — Stokholm	1000 kg. Rk.	10—30
Või		
Tallinn — Stettiin	või tünn sh.	1/6—
" — London	"	3/3—

Tallinna börsi kursisedel.

		5. I.	7. I.	8. I.	9. I.	10. I.	11. I.
New-York	T.	—	—	—	—	—	—
1 dollar	O.	3.73.50	3.73.50	3.73.50	3.73.50	3.73.60	3.73.70
	M.	3.74.50	3.74.50	3.74.50	3.74.50	3.74.60	3.74.70
London	T.	—	—	—	—	—	—
1 naelsterl.	O.	18.12	18.12	18.12	18.12	18.12	18.13
	M.	18.17	18.17	18.17	18.17	18.17	18.18
Berliin	T.	—	—	—	—	—	—
100 S. riigim.	O.	88.90	88.90	88.90	88.85	88.80	88.85
	M.	89.50	89.50	89.50	89.45	89.40	89.45
Helsingi	T.	—	—	—	—	—	—
100 Soome m.	O.	9.38	9.38	9.38	9.38	9.38	9.38
	M.	9.43	9.43	9.43	9.43	9.43	9.43
Stokholm	T.	—	—	—	—	—	—
100 Rootsi kr.	O.	99.95	99.95	99.95	99.90	99.95	99.95
	M.	100.55	100.55	100.55	100.50	100.55	100.55
Kopenh.	T.	—	—	—	—	—	—
100 Daani kr.	O.	99.65	99.65	99.65	99.65	99.65	99.70
	M.	100.25	100.25	100.25	100.25	100.25	100.30
Oslo	T.	—	—	—	—	—	—
100 Norra kr.	O.	99.50	99.50	99.50	99.50	99.50	99.55
	M.	100.20	100.20	100.20	100.20	100.20	100.25
Pariis	T.	—	—	—	—	—	—
100 Prants. fr.	O.	14.60	14.60	14.60	14.60	14.60	14.60
	M.	14.85	14.85	14.85	14.85	14.85	14.85
Amsterd.	T.	—	—	—	—	—	—
100 floriini	O.	150.05	150.05	150.05	149.95	149.95	150.05
	M.	150.85	150.85	150.85	150.75	150.75	150.85
Riia	T.	—	—	—	—	—	—
100 latti	O.	72.—	71.95	72.—	72.—	72.—	72.—
	M.	72.50	72.45	72.50	72.50	72.50	72.50
Zürich	T.	—	—	—	—	—	—
100 Helv. fr	O.	71.95	71.95	71.95	71.90	71.90	71.95
	M.	72.55	72.55	72.55	72.50	72.50	72.55
Brüssel	T.	—	—	—	—	—	—
100 belgat	O.	51.95	51.95	51.90	51.90	51.90	51.95
	M.	52.45	52.45	52.40	52.40	52.40	52.45
Milano	T.	—	—	—	—	—	—
100 liiri	O.	19.55	19.55	19.55	19.55	19.55	19.55
	M.	19.95	19.95	19.95	19.95	19.95	19.95
Praha	T.	—	—	—	—	—	—
100 Tsh.-sl. kr.	O.	11.05	11.05	11.05	11.05	11.05	11.05
	M.	11.25	11.25	11.25	11.25	11.25	11.25
Viin	T.	—	—	—	—	—	—
100 Austr. sh.	O.	52.55	52.60	52.60	52.55	52.55	52.60
	M.	53.15	53.20	53.20	53.15	53.15	53.20
Budapest	T.	—	—	—	—	—	—
100 pengot	O.	65.10	65.10	65.10	65.10	65.15	65.15
	M.	65.80	65.80	65.80	65.80	65.85	65.85
Varssavi	T.	—	—	—	—	—	—
100 slotti	O.	41.50	41.50	41.50	41.50	41.50	41.50
	M.	42.70	42.70	42.70	42.70	42.70	42.70
Kaunas	T.	—	—	—	—	—	—
100 litti	O.	36.85	36.85	36.85	36.85	36.85	36.85
	M.	37.45	37.45	37.45	37.45	37.45	37.45
Moskva	T.	—	—	—	—	—	—
100 rubla (tshekk)	O.	191.75	191.75	191.75	191.75	191.75	191.75
	M.	193.25	193.25	193.25	193.25	193.25	193.25
Danzig	T.	—	—	—	—	—	—
100 guld-nat	O.	72.50	72.50	72.50	72.45	72.45	72.50
	M.	73.10	73.10	73.10	73.05	73.05	73.10